GEEN WOORDEN MAAR DADEN!

Jaarverslag 2019

dedicon

Inhoudsopgave

1. Bestuursverslag 2019 6

1.1 Gelijke kansen voor iedereen! 6
1.2 Wie maakten het in 2019 mogelijk? 9
1.3 Voor alle boeken-, kranten- en tijdschriftenliefhebbers 19
1.4 Voor alle scholieren en studenten 26
1.5 Voor alle uitgevers 37
1.6 Voor alle kunst-, cultuur- en natuurliefhebbers 40
1.7 Voor alle inwoners van Nederland 42
1.8 Voor alle mensen die leuk en bijzonder vrijwilligerswerk willen doen 46
1.9 Wat gaan we in 2020 doen? 49
1.10 Het financiële beeld van 2019 50

2. Verslag van de Raad van Toezicht 56

3. Jaarrekening 2019 60

4. Overige gegevens 108

GELIJKE KANSEN VOOR IEDEREEN!

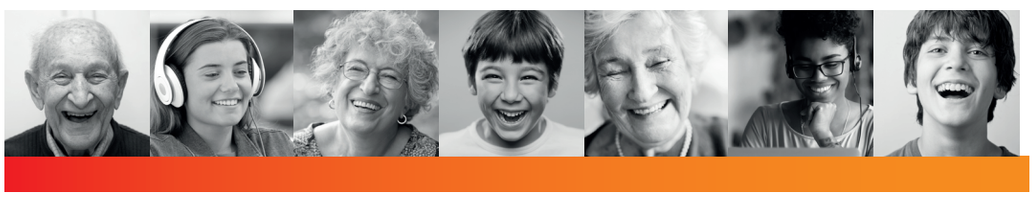

Dedicon maakt het mogelijk.

1

Bestuursverslag 2019

1.1 Gelijke kansen voor iedereen!

Op 14 juli 2016 heeft Nederland het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (kortweg VN-verdrag Handicap) geratificeerd. Een verdrag met als grondbeginselen toegankelijkheid, persoonlijke autonomie en volledige participatie. Een verdrag waarin staat wat de overheid moet doen om de positie van mensen met een beperking te verbeteren. Bij Dedicon zijn deze grondbeginselen in het DNA verankerd. In alles wat wij doen zijn dit onze uitgangspunten. Want wij geloven dat iedereen gelijk is en daarmee ook gelijke kansen moet hebben om mee te doen. Het is daarom onze missie om te werken aan een wereld waarin het vanzelfsprekend is dat informatie voor iedereen toegankelijk is. Of je nou kunt lezen of niet. Wij bieden de informatie die je nodig hebt aan, op een manier die het beste past als 'zien' of lezen geen optie is. En we doen dit voor boeken- en tijdschriftenlezers, voor scholieren en studenten, voor openbaar vervoerreizigers, voor kunstliefhebbers, voor recreanten, voor alle inwoners van Nederland.

We merken dat er sinds 2016 in Nederland al heel wat stappen zijn gezet om te zorgen dat de uitvoering van het VN-verdrag handen en voeten krijgt. Het is echter van groot belang dat we niet met z'n allen langs de zijlijn blijven staan om aan te moedigen. We zien dat het bij veel organisaties vaak bij goede voornemens blijft, terwijl onze doelgroep juist baat heeft bij actie. Bij Dedicon zijn we van nature van het type 'geen woorden, maar daden'. Die van 2019 hebben we nog eens op een rij gezet (aantallen afgerond op honderdtallen)[1].

[1] Met de Koninklijke Bibliotheek spreekt Dedicon jaarlijks van tevoren af wat de specifieke (re-)productiecijfers worden. De afspraken op het gebied van de aantallen educatieve materialen hebben voor OCW een indicatief doel; het daadwerkelijk aantal (re)producties worden namelijk bepaald door de vraag van de klanten.

Productie Audio	2019	2018
Algemene lectuur (titels / minuten)	1.500 / 965.500	1.600 / 928.900
School- en studieboeken (titels / minuten)	960 / 511.000	1.100 / 536.800
Kranten en tijdschriften (edities / minuten)	2.700 / 431.600	2.700 / 433.300

Productie Tekst/braille		
Algemene lectuur (titels / boekpagina's)	1.100 / 247.400	1.100 / 279.400
School en studieboeken (titels / boekpagina's)	1.300 / 365.000	1.400 / 361.300
Voelbare tekeningen (leermiddel)	17.000	16.100

Reproductie		
Cd's	877.200	940.400
Streams/downloads	983.300	876.600
Braillepagina's	3.340.600	3.450.000
Voelbare tekeningen (leermiddel)	70.500	59.800
A3-vergrotingen	13.400	12.700

Maar alle medewerkers en vrijwilligers bij Dedicon worden door nog een ander uitgangspunt gedreven in hun werk: de lach van de klant bij het gebruik van onze producten en diensten. Daar doen we het voor. Dat is de 'drive' waarmee we elke dag aan de slag gaan. En dat doen we samen. Binnen Dedicon, maar ook in samenwerking met de partners in het werkveld om ons heen.

Alles voor een glimlach!

1.2 Wie maakten het in 2019 mogelijk?

Succes kent vele vaders én moeders. Wat we in 2019 allemaal mogelijk hebben gemaakt om onze klanten een glimlach te bezorgen, is niet zomaar tot stand gekomen. Dat hebben we samen gedaan en daar zijn we trots op.

Foto: Medewerkers van Dedicon

1.2.1 Medewerkers en vrijwilligers

Laura, Bart, Chris, Judith, Jos, Eugenie, Dorrith. Zomaar een paar namen van medewerkers bij Dedicon die elke dag met enthousiasme en betrokkenheid aan de slag gaan om weer een prachtig product voor onze klanten te maken. Dit Dedicon-team bestond in 2019 uit 144 vakkundige cao-medewerkers (117 fte). Maar ook 384 enthousiaste vrijwilligers in Grave en Rijswijk, zoals voorlezers, samenstellers van de regionale kranten en de leden van de jeugdraad Club Orange.

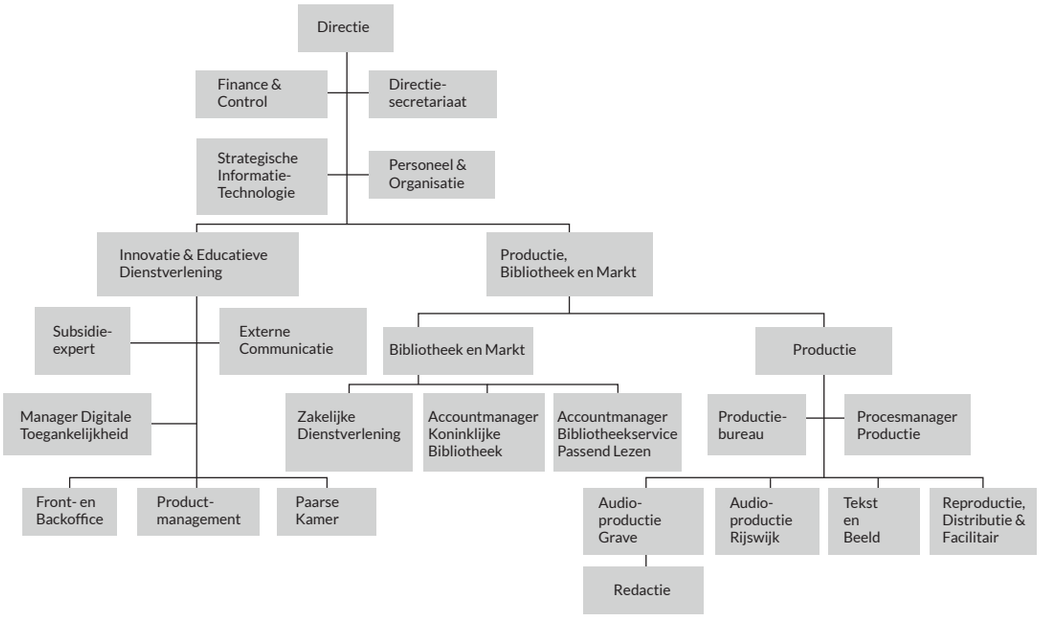

Stichting Dedicon kent statutair een bestuurs-/toezichtstructuur volgens de richtlijnen van de Cultural Governance Code. Dedicon wordt bestuurd door de directeur-bestuurder: Maarten Verboom. Hij vormt samen met Inge de Mönnink (Innovatie en Educatieve dienstverlening), Edwin Meijerink (Productie, Bibliotheek en Markt), Richard Schoonderwoerd (Strategische Informatie Technologie) en Erik Horst (Finance & Control) het Management Team van Dedicon.

Het toezicht op het bestuur wordt vormgegeven door de Raad van Toezicht. In 2019 waren de leden Marianne Kallen-Morren (voorzitter), Anita Lussenburg, Theo van der Gun en Wim Ludeke.

De directeur-bestuurder van Dedicon is uit hoofde van zijn functie ook bestuurslid van de Stichting Vrienden van Dedicon. Daarnaast is hij bestuurslid van de Stichting Le Sage ten Broek.

De arbeidsvoorwaarden voor de medewerkers vallen onder de CAO Openbare Bibliotheken. De belangen van de medewerkers worden binnen Dedicon zelf behartigd door de Ondernemingsraad. Deze bestond in 2019 uit 7 leden die verhoudingsgewijs het personeel in Grave (5) en Rijswijk (2) vertegenwoordigen: Hans Fieggen (voorzitter), Desiree Pluijgers, Iris Knuit, Laura ten Hoedt, Kirsten de Haan, Mariska Sturkenboom en Peter van Muijen. Iris heeft in de loop van 2019 afscheid genomen van Dedicon; haar plaats in de OR is ingenomen door Paul Rambachs.

Foto: De OR van Dedicon in 2019

De expertise bij onze medewerkers en vrijwilligers is uiteraard niet zomaar ontstaan en moet ook onderhouden en uitgebreid worden om te kunnen blijven presteren en innoveren. Daarom investeert Dedicon in opleidingen en trainingen. Zowel voor de medewerkers als voor de vrijwilligers. Naast individuele en afdelingsopleidingen zijn er een aantal specifieke trainingstrajecten gestart om als organisatie in te kunnen blijven spelen op de snel veranderende omgeving. Zo waren er verschillende trainingen en bijeenkomsten over Agile & Scrum werken en een training 'aandacht voor mentale veerkracht' (voor leidinggevenden). Maar ook trainingen voor medewerkers in het algemeen met als thema 'Nooit meer te druk; focus in werk én leven'. Door het jaar heen worden lunchbijeenkomsten georganiseerd waarbij medewerkers collega's bijpraten over nieuwe ontwikkelingen en producten. En met de overgang naar Office365 hebben alle medewerkers hierin een of meerdere trainingen ontvangen.

Uiteraard worden onze vrijwilligers niet vergeten. De vrijwilligers van de Redactie kregen een training om hun interviewvaardigheden aan te scherpen. Voor de vrijwillige voorlezers zijn in 2019 diverse workshops in Rijswijk en Grave georganiseerd. Zo stond in Grave bijvoorbeeld 'larynx facilitatie' centraal (om de spieren in en rondom het strottenhoofd in topconditie te houden). In Rijswijk zijn workshops georganiseerd over het toepassen van melodie en klankkleur en over de technische aspecten van het voorlezen. Zo zorgen we ervoor dat onze klanten kunnen blijven genieten van de mooiste stemmen van Nederland.

1.2.2 De adviesraad

Ook in 2019 is Dedicon op strategisch niveau bijgestaan door een groep professionele en gedreven (ervarings-)deskundigen, ondernemers, bestuurders en wetenschappers. Vanuit hun expertise adviseren zij Dedicon over de route die we bewandelen om informatie voor iedereen toegankelijk te maken. In 2019 bestond de Adviesraad uit:

Ameling Algra
Voormalig manager bij het College voor toetsen en examens, voor (het beleid ten aanzien van) examinering en kandidaten met een beperking.

Birgitta Blokland
Voorheen werkzaam in Marketing & Sales en HR (opleidingen) IKEA Nederland B.V., bestuurslid en coördinator diverse projecten European Blind Union, bestuurslid World Blind Union.

Remco Bron
Onder andere CEO en oprichter Resono, directeur en oprichter So many thoughts.

Catia Cucchiarini
Senior researcher Centre for language and speech technology Radboud Universiteit, senior project manager Nederlandse Taalunie.

Frans van der Reep
Lector bij InHolland University of applied sciences, voormalig senior strategist bij KPN en diverse commissariaten in zowel profit als non-profit sector.

Menno Schaap
Fiscalist bij Deloitte Belastingadviseurs.

Erik Timmermans
(Freelance tekst-) schrijver en beeldend kunstenaar, voormalig secretaris-generaal Groep Algemene Uitgevers, Nederlands uitgeversverbond (NUV), voormalig secretaris juridische en economische zaken NUV.

Robbert Vriens
Managing director Aranea.

Rob van Vliet
Diverse bestuursfuncties bij belangenorganisaties van blinden en slechtzienden, daarnaast voormalig adviseur bedrijfsstrategie KPN.

1.2.3 Club Orange

Onze jeugdadviesraad Club Orange heeft ons in 2019 ook weer met raad en daad bijgestaan. Jesse, Anne, Hannah, Ole, Stan, Twan en Anne hebben Dedicon geadviseerd over onderwerpen zoals beeldbeschrijving en het gebruik van 3D-producten (ook in combinatie met beeldbeschrijving). Tevens hebben ze multimodale kaarten getest waarbij reliëfkaarten zijn aangevuld met audio. En met deze uitkomsten en adviezen kunnen wij verder met het ontwikkelen van passende oplossingen en daarmee bijdragen aan hun kwaliteit van leven.

Foto: De leden van Club Orange in actie

1.2.4 Het Dedicon Innovatieteam

De leden van het Dedicon Innovatieteam zijn onze spitsen in de voorhoede. Zij houden zich bezig met de ontwikkelingen van nieuwe producten of diensten, maar denken ook na hoe onze productieprocessen kunnen worden verbeterd. Iris, Wilfred en Mariska vormden in 2019 het Dedicon Innovatieteam. In september werd het stokje overgedragen aan Davy, Tijnie, Femke en Ferdinand.

Foto: Het Dedicon Innovatieteam

1.2.5 Onze partners in 2019

Mede dankzij samenwerking met nationale en internationale partners is Dedicon in staat kwalitatieve producten en diensten te leveren. Zo kunnen mensen met een leesbeperking volwaardig meedoen in de samenleving. Samenwerking is een belangrijke sleutel tot het slagen in onze missie. Daarom zijn partners zoals Bibliotheekservice Passend Lezen (BPL) en de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en slechtzienden (CBB) van groot belang. Maar ook de samenwerking met natuurlijke partners in dit werkveld zoals Koninklijke Visio, Bartiméus, Stichting Accessibility en belangenverenigingen zoals Oudervereniging Balans en Vereniging Onbeperkt Lezen. Om toegankelijke informatie aan de bron te bevorderen is de samenwerking met de Mediafederatie en de educatieve (GEU) en algemene uitgevers (GAU) essentieel geweest in 2019. En dan zijn er nog heel veel andere partners die in 2019 samen met Dedicon hebben bijgedragen aan die lach bij de klant, zoals Studio-i, Stichting Zet, de VNG, musea en gemeenten.

Dedicon is niet alleen in de wereld als het gaat om het ontwikkelen van oplossingen toegankelijke informatie. Een leidende rol hebben we wel degelijk. Met de aanstelling van directeur Maarten Verboom per 1 juli 2019 als voorzitter van het gerenommeerde, internationale DAISY Consortium speelt Nederland nu een hoofdrol op het internationale podium van toegankelijk publiceren. Speerpunten

Foto: De receptie van de WIPO na afloop van de algemene ledenvergadering van het DAISY Consortium en de vergadering van het Accessible Book Consortium in Geneve. V.l.n.r.: Jesper Klein (oud-voorzitter DAISY Consortium), Maarten Verboom (nieuwe voorzitter DAISY Consortium), Francis Gurry (Directeur Generaal WIPO), Richard Orme (directeur DAISY Consortium).

waar het Consortium de komende jaren verder aan zal werken zijn het creëren van bewustwording, het implementeren van toegankelijke standaarden en het wereldwijd ondersteunen van uitgevers in de weg naar toegankelijk publiceren aan de bron. Het Consortium ontwikkelt zelf ook tools voor de productie van toegankelijke informatie voor organisaties zoals Dedicon en ondersteunt deze organisaties waar nodig.

Daarnaast werkt Dedicon samen met zusterorganisaties in het buitenland en is Dedicons Koen Krikhaar al tien jaar lid van het bestuur ('standing committee') van de IFLA-sectie Libraries for the Print Disabled (LPD). Hij is tevens lid van de Advisory Board van het Accessible Book Consortium (ABC). Het ABC is een door WIPO (World Intellectual Property Organization) geleide publiek-private samenwerking van uitgevers, belangenorganisaties van mensen met een visuele beperking, blindenbibliotheken en autoriteiten op het gebied van standaarden. Het heeft als doel het aantal boeken in toegankelijk vorm wereldwijd te vermeerderen en beschikbaar te stellen aan de doelgroep.

1.2.6 Financiële mogelijkmakers

Uiteraard kunnen we geen toegankelijke informatie maken zonder de financiële ondersteuning van diverse partijen. Voor ons reguliere werk (de audio- en brailleboeken, kranten en tijdschriften in audio en alle educatieve materialen) en bij diverse projecten zijn de Koninklijke Bibliotheek (KB) en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) onze belangrijkste opdrachtgevers.

Daarnaast hebben tientallen bedrijven, instellingen en overheden ons in 2019 in de arm genomen om hun informatie – magazines, folders, brochures – toegankelijk te maken. Organisaties zoals Albert Heijn, Greenpeace, DELA, Uitgeverij Gottmer, gemeente Haarlem, de Partij van de Arbeid, Cito, en het Openlucht Museum. Hierdoor kunnen hun klanten, bezoekers en leden informatie op een passende manier lezen.

Diverse fondsen hebben onze projecten en daarmee onze doelstelling in 2019 financieel gesteund. Zonder hen zouden ze niet kunnen worden uitgevoerd. Daarom willen wij de volgende fondsen en financiers van harte bedanken:

- ZonMw
- Gemeente Den Haag
- Fonds 1818
- Oogfonds
- Kinderfonds Van Dusseldorp
- NSGK
- RVO Nederland
- Bartiméus Fonds
- Fonds XL

We willen ook alle particuliere donateurs bedanken en de mensen die via een nalatenschap of legaat hebben meegeholpen om projecten mogelijk te maken.

2019 IN HET KORT

3.340.606 geleverde braillepagina's
1.908.092 opgeleverde audiominuten
82.738 bestellingen educatieve producten
72.886 uren studiobezetting
14.270 klanten (leerlingen/studenten) voor educatieve producten
10.784 nieuwsbriefabonnees
424 social mediaberichten
384 vrijwilligers
226 aanmeldingen nieuwe vrijwilligers
201 sollicitatiebrieven
144 medewerkers, waarvan 13 nieuw in 2019
50 projecten
27 opnamestudio's
1 missie

“Ik kijk elke week weer uit naar zaterdag als
de Libelle-CD op de mat valt” - Thea -

1.3 Voor alle boeken-, kranten- en tijdschriftenliefhebbers

Mee kunnen praten over de laatste bestsellers of de column in jouw favoriete tijdschrift. Dat wil toch iedereen? Ook mensen die door een visuele beperking, dyslexie of een motorische beperking niet in staat zijn een gedrukt exemplaar te lezen. Daarom heeft Dedicon ook in 2019 van de Koninklijke Bibliotheek (KB) de opdracht gekregen om al die mooie, spannende, informatieve boeken, kranten en tijdschriften in alternatieve, toegankelijke vormen beschikbaar te maken. Klanten kunnen vervolgens bij Bibliotheekservice Passend Lezen terecht om ze te lenen (www.passendlezen.nl). Zo kan iedereen lezen wat hij wil, in de vorm die het beste bij hem past.

1.3.1 Van bestsellers tot Rembrandt-special

Meedoen in de samenleving betekent dat je net als ieder ander de nieuwste populaire boeken kunt lezen. Daarom hebben we in 2019 weer een keur aan bestsellers ingesproken, zoals *Grand Hotel Europa* van Ilja Leonard Pfeiffer, *Rinkeldekink* van Martine Bijl en *Otmars zonen* van Peter Buwalda. Maar ook het kookboek *Selemat Makan* met meer dan 800 Indonesische recepten. En wat te denken van *De waanzinnige boomhut van 104 verdiepingen* of *Fantasia III* van Geronimo Stilton. Mooie kinderboeken vol uitbundige plaatjes die vakkundig door onze voorlezers worden beschreven.

Daarnaast staan elke week de populaire tijdschriften Voetbal International, LINDA. en De Groene Amsterdammer bij de afdeling Audioproductie op het programma. En voor de jongere abonnees worden bijvoorbeeld de Girlz, Kijk en Zo zit dat door onze voorlezers vol enthousiasme voorgelezen. Alle landelijke en regionale kranten worden elke week kritisch doorgenomen en vakkundig geëdit, zodat de belangrijkste achtergrondartikelen in audio bij de abonnees in de brievenbus vallen. En de digitale kranten zelfs in complete vorm elke dag in de digitale brievenbus.

Meer dan 3.000 abonnees hebben in 2019 genoten van de twaalf luistermagazines die we speciaal voor hen maken en die voor meer dan 17.000 minuten aan luisterplezier hebben gezorgd. Ze worden gemaakt door De Voorste Kamer, de redactie van Dedicon. Behalve deze luistermagazines maakt de redactie ook zes speciale, eenmalige uitgaven over een bepaald thema. Zo kon in het Rembrandtjaar een special over deze schilder en De Gouden Eeuw natuurlijk niet ontbreken. En de special over de Tour de France is elk jaar een veelgevraagde topper.

Om te zorgen dat alle klanten op tijd en correct hun bestelde producten ontvangen, is de afdeling Reproductie en Distributie essentieel. Voor de audioproducten verzorgt Dedicon niet alleen de reproductie en distributie van haar eigen producten, we doen dit ook voor de audioproducten van onze zusterorganisatie CBB. Voor deze gesproken (school)boeken, kranten en tijdschriften laat 2019 een duidelijke verschuiving zien in de wijze waarop klanten ze beluisteren. Was in 2018 het aantal audioproducten op cd (ruim 940.000) nog hoger dan het aantal via downloads of

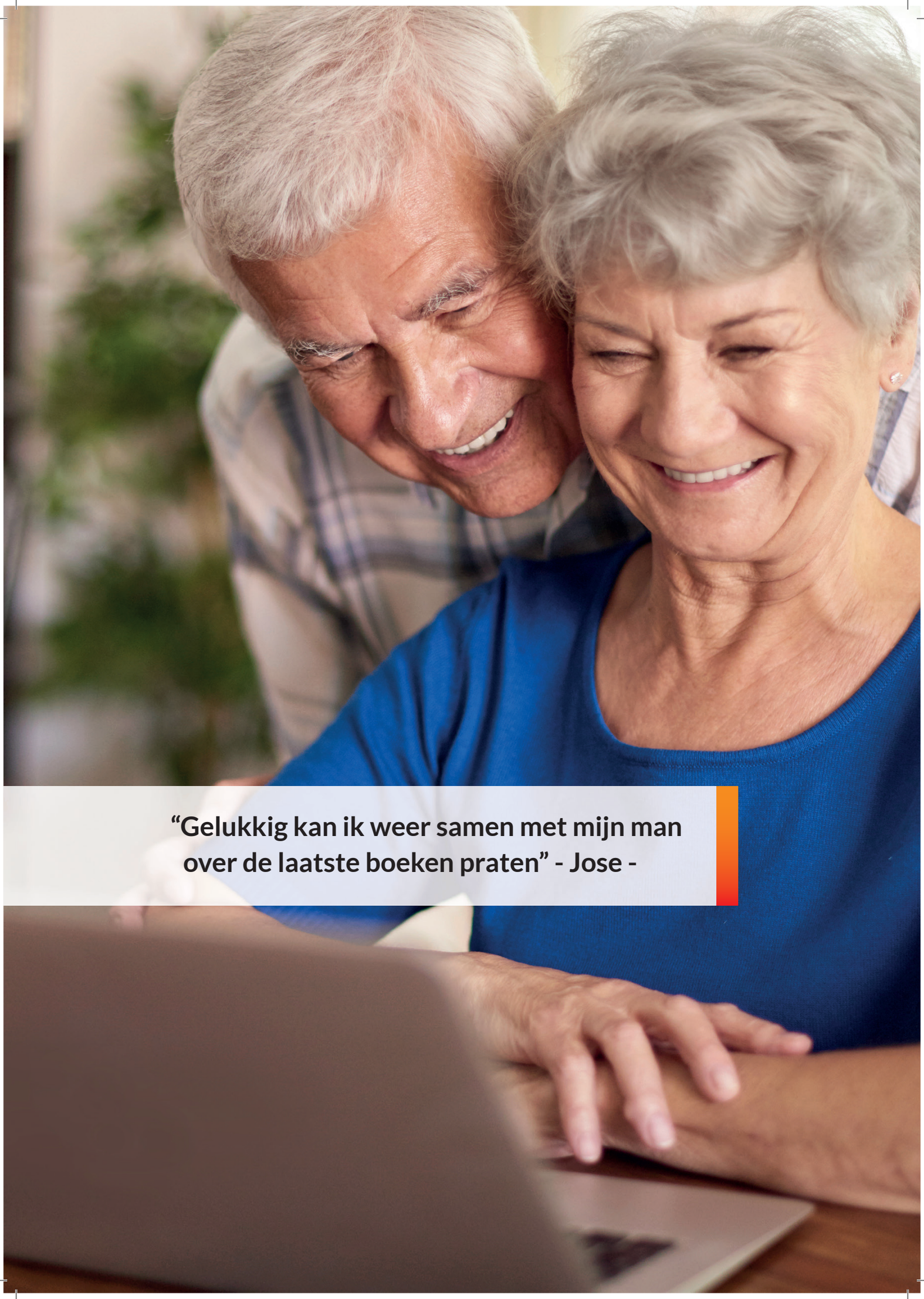
“Gelukkig kan ik weer samen met mijn man
over de laatste boeken praten” - Jose -

streams (ruim 876.000), in 2019 is de verhouding precies andersom. De downloads en streams naderen de 1 miljoen, terwijl het aantal cd's onder de 900.000 is gekomen. Deze ontwikkeling van fysieke cd naar online product is er een die zich de komende jaren verder door zal zetten. De aanvragen en verzendingen van fysieke tekstproducten, zoals Jumboletterboeken, A3-vergrotingen van schoolboeken en voelbare tekeningen, laten in 2019 eveneens een sterke stijging zien.

1.3.2 Het combineren van lezen én luisteren zorgt voor meer leeskilometers

Veel kinderen vinden lezen best lastig, bijvoorbeeld als ze slechtziend of dyslectisch zijn. Toch willen ze op het schoolplein mee kunnen praten over leuke en spannende verhalen in boeken. En willen leraren en ouders dat ze leeskilometers maken. Daarom maakt Dedicon in opdracht van de Koninklijke Bibliotheek een heel bijzonder type boek: het karaokeboek. Hiermee kunnen kinderen een boek lezen én beluisteren. Het is een combinatie van een e-book, ondersteund door de gesproken versie van dat boek. In 2019 hebben we 65 nieuwe titels aan deze populaire collectie toegevoegd, tot groot plezier van de veelal jeugdige, dyslectische lezers die de boeken via Passend Lezen kunnen lenen.

"Met een karaokeboek zit ik veel meer in het verhaal, want ik word minder snel moe" – Bas –

En speciaal voor kinderen tussen de 8 en 12 jaar die lezen lastig vinden wordt de populaire voorlees-app Yoleo sinds vorig jaar via de openbare bibliotheken aangeboden. Hierdoor kunnen de kinderen nu gratis van de karaokeboeken gebruik maken. En dat daar behoefte aan is blijkt wel uit de toename in gebruikers: bijna 9.000 nieuwe jeugdige lezers en scholen hebben zich in het laatste kwartaal van 2019 aangemeld en zijn nu met plezier aan het lezen geslagen. En om ze nóg blijer te maken gaan we in 2020 minimaal vijftien nieuwe titels voor verschillende leesniveaus aan de collectie toevoegen!

"Toen ik vorige week hoorde dat Yoleo bestond, heb ik meteen een account voor mijn ik-vind-lezen-stom-zoon aangemaakt. Hij was hartstikke sceptisch, maar toen hij eenmaal begonnen was, hield hij niet meer op. Al vijf boeken gelezen: daar doet hij normaal een jaar over. Hij kan zich focussen en begrijpt echt wat hij leest!" - Anne -

---

1.3.3 Jumboletterboeken voor jumboplezier

Als je slechtziend bent wil je ook lekker op de bank een spannend boek kunnen lezen, zonder computer of iemand die het voorleest. De collectie Jumboletterboeken geven daarom jumboplezier. De collectie is in een paar jaar tijd gegroeid naar 800 titels en worden in toenemende mate via Bibliotheekservice Passend Lezen aangevraagd. In 2019 zijn er bijna 8.400 exemplaren door Dedicon gemaakt, een stijging van ruim 40% ten opzichte van 2018. Zo kunnen kinderen die slechtziend of dyslectisch zijn lekker lezen en genieten van titels uit de 100%-reeks, Dolfje Weerwolfje of Mees Kees.

“Oh leuk, mijn broertje leest dat boek en nu kan ik het ook lezen” - Bram -

1.3.4 Voelbare tekeningen zeggen soms meer dan tekst

Dat blinde kinderen net zo goed graag willen weten wat er zo bijzonder is aan bijvoorbeeld De waanzinnige boomhut, snappen we helemaal. We willen ze een gelijke leeservaring bieden als kinderen zonder visuele beperking. In 2019 hebben we onderzocht hoe twee heel visuele boeken tóch toegankelijk kunnen worden gemaakt: *De waanzinnige boomhut* van Andy Griffiths en *Fantasia III* van Geronimo Stilton. Met voelbare tekeningen, jumboletters en beeldbeschrijvingen hebben we kinderen deze populaire jeugdboeken laten beleven. In 2020 gaan kijken hoe we deze succesvolle test verder kunnen uitbreiden.

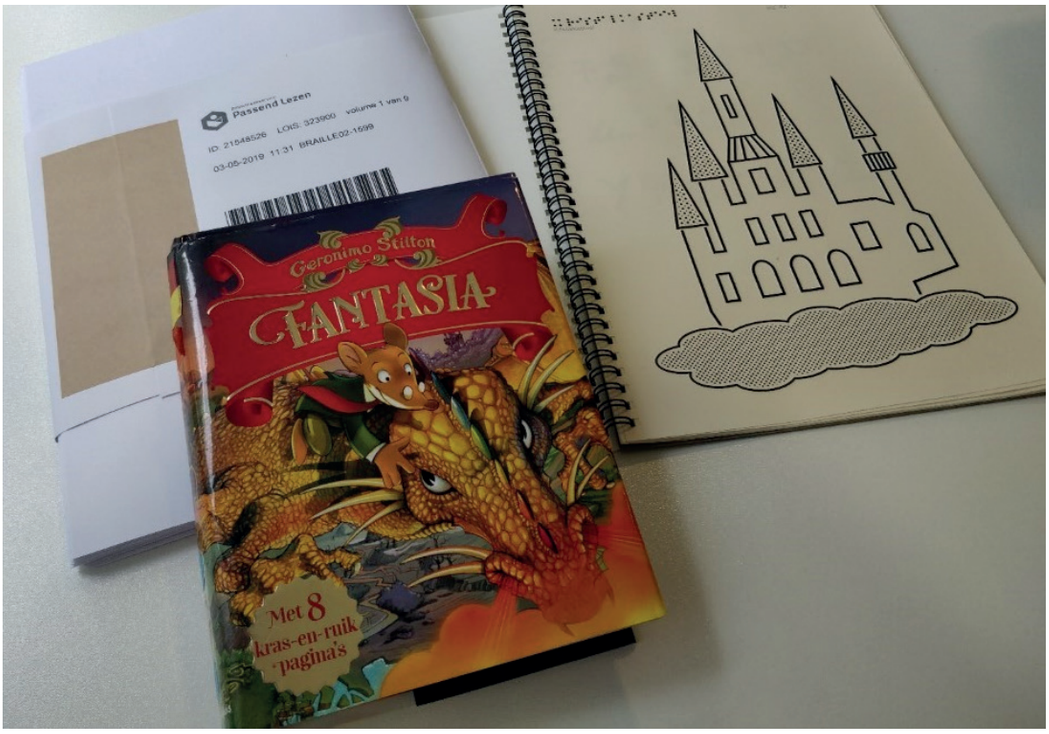

"Geweldig hoe de voorlezer die boomhut heeft beschreven. Ik heb er zelfs over gedroomd" - Kevin -

Uit ervaring weten we dat de waarde van voelbare tekeningen voor zowel kinderen als volwassenen erg groot is. Maar het lezen van voelbare tekeningen is een vaardigheid op zich. Want waar iemand zonder visuele beperking in één oogopslag kan zien wat er op een tekening staat, moet je met een visuele beperking stukje bij beetje het complete beeld zien te vormen. Om klanten te leren hoe ze voelbare tekeningen kunnen lezen zijn we in 2019 met Bibliotheekservice Passend Lezen een project gestart om mensen aan de hand van een voelbare tekening met uitleg te leren hoe het werkt.

“Jumboletterboeken zijn geweldig!” - Geert -

Zeker de jongste beginnende blinde lezers willen graag de wereld ontdekken. In een speciale samenwerking met Koninklijke Visio is een zesdelige serie van voelboeken door Dedicon uitgegeven. Een van deze titels, 'Dag Spin', heeft in 2019 zelfs een tweede prijs gewonnen bij de internationale wedstrijd voor aangepaste literatuur 'Typhlo & Tactus'. Het boek is ontwikkeld door braille-expert Gyntha Goertz van Visio Onderwijs Rotterdam en grafisch vormgever Ann Conefrey. Dedicon heeft de productie op zich genomen. De boeken kunnen worden geleend via Bibliotheekservice Passend Lezen. Een mooi voorbeeld van waar samenwerking toe kan leiden.

1.3.5 De klant nóg beter van dienst zijn

Een tevreden klant, daar doen we het allemaal voor. We willen onze klanten zo optimaal mogelijk van dienst zijn, zodat zij volwaardig mee kunnen doen in onze maatschappij. Daarom blijven we werken aan een goede dienstverlening. Zo hebben we in 2019 een aantal belangrijke verbeteringen doorgevoerd in onze productieprocessen. Alles met als doel om onze klanten nog beter te voorzien van toegankelijke boeken én muziek.

- Door de afdeling Audioproductie is de overgang gemaakt naar Hindenburg-software. Deze toekomstbestendige audio-omgeving zorgt voor kwalitatief betere audio en ondersteunt de voorlezers visueel bij het inspreken van het boek of tijdschrift.
- Voor de productie van braille hebben we samen met Scandinavische en Zwitserse partners een nieuwe tool ontwikkeld die ervoor gaat zorgen dat de kwaliteit van geleverde brailleboeken verbeterd wordt. In 2020 wordt deze tool geïmplementeerd in Dedicons productieproces.
- De productiestraat voor bladmuziek in braille is verbeterd. Door het gebruik van nieuwe software kan Dedicon haar klanten nu sneller en met minder fouten van braille bladmuziek voorzien.
- Omdat medewerkers van Dedicon, CBB, BPL en de Koninklijke Bibliotheek onderling goed geïnformeerd willen zijn is er een Kennisbank opgezet waar onderzoeksresultaten en andere relevante documenten te vinden zijn. Want als alle medewerkers in deze branche goed geïnformeerd zijn, kunnen we onze klanten het beste van dienst zijn. Daar doen we het namelijk met z'n allen voor!

1.4 Voor alle scholieren en studenten

Alle leerlingen moeten een plek krijgen op een school die past bij hun kwaliteiten en hun mogelijkheden. Passend onderwijs moet ervoor zorgen dat elk kind het beste uit zichzelf haalt. De mogelijkheden en de onderwijsbehoefte van het kind moeten daarbij bepalend zijn, niet zijn beperkingen. En daar zijn we het bij Dedicon roerend mee eens. Daarom zijn we er bij Dedicon trots op dat het Ministerie van OCW ons in 2019 wederom de taak heeft gegeven om leermiddelen in aangepaste vorm te leveren. Een taak die we serieus nemen. Want we willen dat Siem, Amir, Anne, Jesse, Myrthe, Yara en Bram gewoon mee kunnen doen in de klas en succesvol hun ambities kunnen waarmaken.

Om dat te bereiken voegen we jaarlijks meer dan duizend titels toe aan de collectie schoolboeken in audio, braille, vergroting of als digitaal bestand. Bekende, actuele titels zoals *Nieuw Nederlands*, *Stepping Stones* en examenbundels voor diverse vakken. De collectie gesproken schoolboeken bestaat inmiddels uit bijna 17.500 titels. Maar we staan soms ook voor heel bijzondere uitdagingen, zoals een gesproken versie van *De grondslagen van de Chinese geneeskunde* (1.200 pagina's medische informatie met termen in het Mandarijn) of het boek *Anatomie en fysiologie*.

“Ondanks dat ik slechtziend ben kan ik nu toch mijn eigen vakkenpakket kiezen!” - Teun -

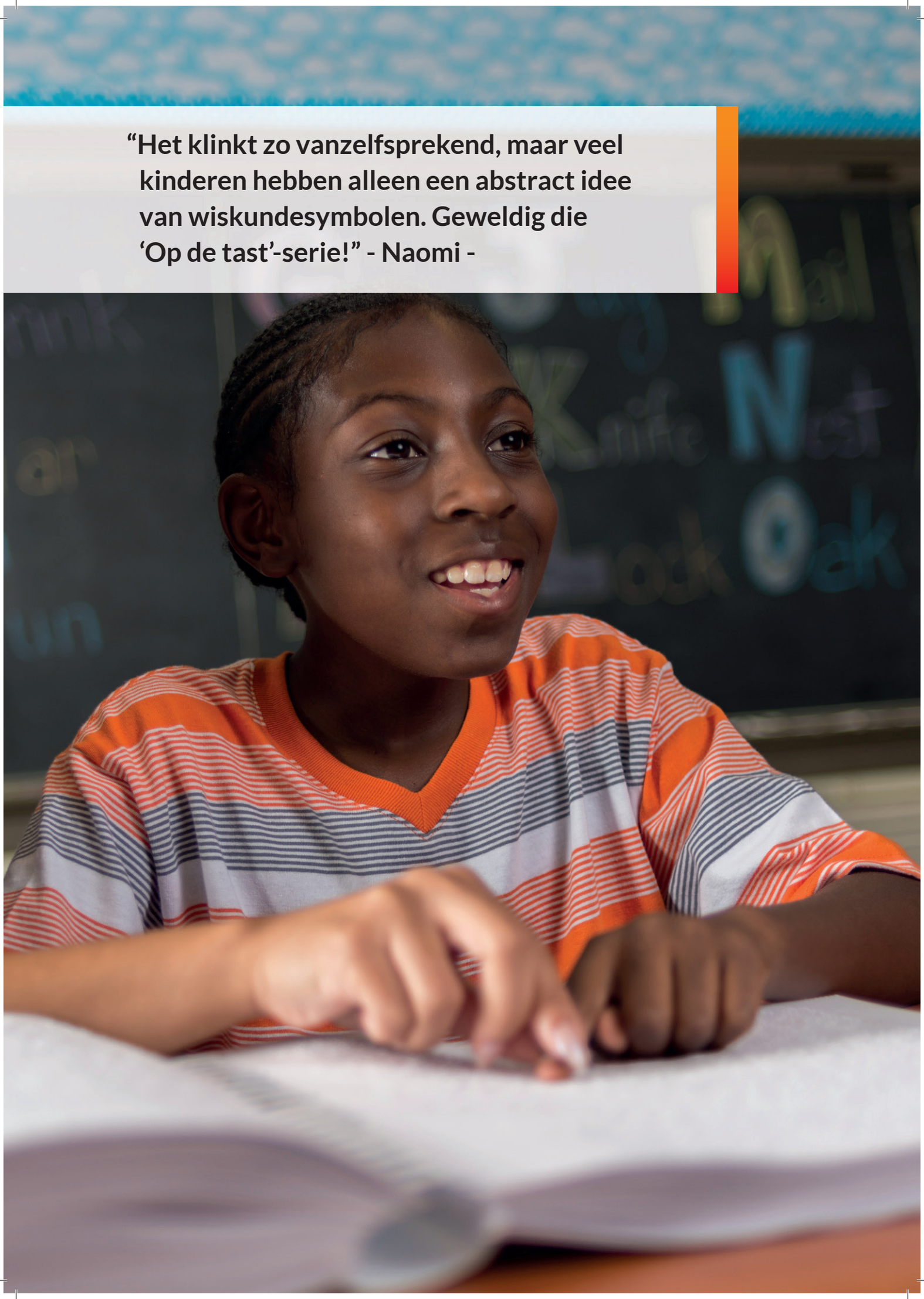

“Het klinkt zo vanzelfsprekend, maar veel kinderen hebben alleen een abstract idee van wiskundesymbolen. Geweldig die ‘Op de tast’-serie!” - Naomi -

1.4.1 Leren op de tast en didactische aanpassingen

Niet alles om je heen is zomaar te ontdekken. Sommige dingen zijn te groot, te ver weg, te gevaarlijk, te abstract, of te klein om te voelen. Blinde leerlingen hebben daardoor niet altijd een idee hoe iets er precies uitziet of hoe het in elkaar zit, maar willen dit natuurlijk wel graag weten. De voelbare tekeningen in de tekeningenbundels van de serie *Op de tast…* maken dat wél duidelijk. De collectie bestaat uit bijna 40 boeken waarin verschillende thema's worden behandeld. In 'Op de tast…bomen' kun je verschillende bomen voelen, welke vorm de bladeren hebben en wat voor vruchten een boom draagt. En zo bieden we ook bundels aan met thema's als emoticons, Kerst en handschriften. In 2019 hebben we 12 nieuwe thema's uitgebracht, zoals over elektriciteit, bouwwerken en hoe we 3D in 2D weergeven. Ze zijn via de webwinkel van Dedicon te bestellen, zodat kinderen de wereld op de tast kunnen verkennen: https://educatief.dedicon.nl/op-de-tast-serie.

De voelbare tekeningen zijn de laatste jaren steeds belangrijker geworden in de klas. Schoolboeken bevatten namelijk steeds meer plaatjes. Plaatjes die voor blinde leerlingen ook van belang zijn om de leerstof te begrijpen. Belangrijke afbeeldingen uit het schoolboek zetten we daarom om naar voelbare tekeningen, zodat ook zij weten wat er op de afbeelding staat. Bijvoorbeeld in een grafiek of diagram. Maakten we er in 2017 nog ruim 17.000, in 2019 waren het er ruim 70.000!

Waar veel leerlingen met een visuele beperking regelmatig tegenaan lopen zijn de visueel omschreven opdrachten in schoolboeken. Hoe moet je de vijf rode appels in je werkboek omcirkelen als je blind bent? Dedicon past die opdrachten in het boek didactisch aan, zodat leerlingen met een visuele beperking deze opdracht, of een variant erop, gewoon kunnen maken. Tot vorig jaar deden we dit alleen bij schoolboeken voor het basisonderwijs. Sinds 2019 doen we dit ook voor een deel van de boeken voor het voortgezet onderwijs, zodat ook middelbare schoolleerlingen met een visuele beperking meer opdrachten op hun eigen niveau maken.

1.4.2 Toegankelijke digitale leermethoden

Behalve dat schoolmethoden steeds meer afbeeldingen bevatten, worden ze tevens steeds vaker als digitale methode aangeboden. En ook die methoden moeten toegankelijk zijn voor leerlingen met een visuele beperking. Daarom zijn we, financieel ondersteund door het Ministerie van OCW, het gesprek hierover aangegaan met educatieve uitgevers. Centrale vraag daarbij: hoe kan Dedicon verzoeken van visueel beperkte leerlingen en studenten om digitale leermiddelen toegankelijk te maken in het productieproces opnemen? Dit project wordt in 2020 voortgezet.

Daarnaast zijn we in samenwerking met cluster 1-scholen zeer actief geweest om de mogelijkheden van digitale toegankelijke schoolboeken in het zogenaamde EPUB 3-formaat uit te testen. Van de 44 door Dedicon geproduceerde EPUB 3-bestanden die als test worden gedistribueerd via het platform Bookshelf, hebben we een aantal voorzien van beeldbeschrijvingen. Het testen van de boeken en het platform is gebeurd in samenwerking met de scholen. De uitkomsten zijn veelbelovend, waardoor we in 2020 verder gaan met het testen van dit type boeken.

Toegankelijk publiceren met ePub

Eén van de digitale bestandsvormen die bij uitstek geschikt is om informatie toegankelijk te publiceren is EPUB 3 (Electronic PUBlication). Vooral omdat EPUB 3 in principe al in de kern toegankelijk is voor mensen met een leesbeperking. Bovendien zijn er duidelijke afspraken vastgelegd om EPUB 3-bestanden toegankelijk te maken. Met gratis programma's is de toegankelijkheid van de EPUB te controleren. De gebruiksmogelijkheden van een EPUB 3 zijn het beste te vergelijken met een moderne website, maar dan 'verpakt' in één bestand. Veel onderdelen die je op internet tegenkomt (zoals interactieve elementen, audio, video, afbeeldingen) kunnen een EPUB-bestand verrijken. Dedicon is in Nederland dé expert op het gebied van de toegankelijkheid van EPUB 3. Daarom hebben we in 2019 uitgevers en de overheid geadviseerd over de mogelijkheden van deze toegankelijke manier van publiceren.

Dyslectische leerlingen werken veelal met speciale software, zodat ze beter de lesstof in schoolboeken tot zich kunnen nemen. Voor hen biedt Dedicon digitale bestanden van schoolboeken die te gebruiken zijn met die speciale software: Alinea, ClaroRead, IntoWords, Kurzweil, L2S, Sprint en TextAid. Op verzoek van klanten zijn we vorig jaar ook gestart met het leveren van onze dyslexiebestanden voor de Read&Write-software. In 2019 hebben we 75 nieuwe titels van schoolboeken aan de collectie toegevoegd voor de acht verschillende dyslexiesoftwarepakketten.

“Met karaokeboeken leest Joep nu eindelijk
met plezier een boek” - Sandra -

1.4.3 Geslaagd!

Als je eenmaal zover bent dat je toetsen of schoolexamen gaat maken, wil je dat natuurlijk kunnen doen in een leesvorm die het beste bij je past. Juist als je een visuele of andere leesbeperking hebt. Elke leerling wil slagen met goede cijfers. En daar dragen we graag aan bij. Een speciale opdracht die we daarom al vele jaren uitvoeren voor Cito, DUO en Bureau ICE is het maken van toegankelijke toetsen en examens. Zo zorgen we er samen voor dat leerlingen met een visuele beperking of bijvoorbeeld dyslexie op een passende manier hun eindexamens kunnen doen. We hebben bijvoorbeeld voor de Centraal Schriftelijke Examens 75 examens ingesproken, waarvan er 64.000 exemplaren door leerlingen in het voorgezet onderwijs zijn gebruikt. We zijn er trots op dat zowel zij als wij in 2019 daar weer in zijn geslaagd.

"Onze zoon heeft zijn school glansrijk gehaald, mede dankzij jullie schoolboeken!" - Esther -

1.4.4 Goede kennis is het halve werk

Gewoon mee kunnen doen in de klas, de studie van jouw keuze volgen. Dat wil elke scholier en student. Maar ook hun ouders, begeleiders en leraren. Bij Dedicon geloven we in de mogelijkheden van toegankelijk onderwijs. Daarom delen we onze kennis en tips via de in 2019 geheel vernieuwde site, Goedekennis.nl, hét online kennisplatform van Dedicon. Dit platform bevat praktische tips, interviews met ervaringsdeskundigen en achtergrondartikelen over toegankelijke informatie en schoolboeken. We hebben ervoor gezorgd dat deze informatie nu sneller en makkelijker vindbaar is, met meer interactie en de mogelijkheid om direct vragen te stellen aan onze productmanagers. In 2020 zullen spraakmakende, wisselende en actuele thema's de revue passeren. Neem een kijkje op goedekennis.nl

Foto: De weergave van kennisplatform Goedekennis op mobiel, desktop en tablet.

Om te zorgen dat je als klant nog beter de benodigde aangepaste schoolboeken kunt bestellen, heeft de website van Dedicon Educatief in 2019 een 'make-over' gekregen. Behalve het nieuwe uiterlijk zijn er ook een aantal functionele verbeterpunten doorgevoerd die het bestellen en het vinden van informatie gemakkelijker maken voor onze klanten. En daar is iedereen blij mee. Kijk op educatief.dedicon.nl

1.4.5 Kennis delen is nieuwe mogelijkheden ontdekken

Kinderen met een visuele beperking zijn er het meest bij gebaat als innovaties door zoveel mogelijk experts worden gedeeld. Dat de handen ineen geslagen worden om te zorgen dat zij zo goed mogelijk mee kunnen doen op school. Bij Dedicon maken we daarvoor lesmateriaal toegankelijk. We zijn constant bezig om onze oplossingen te verbeteren, maar ook om innovaties te ontwikkelen. Maar daar zijn we natuurlijk niet de enige in. Ook bij Bartiméus, Visio en Accessibility zijn experts bezig met innovaties, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs. Op 1 mei hebben we daarom een kennisdag georganiseerd om elkaar te laten zien waar we mee bezig zijn. Waar zijn er raakvlakken? Is er overlap? Wat kunnen we samen oppakken? Met ruim 70 aanwezige experts was het een geslaagde middag, waar we elkaar hebben gevonden en kennis hebben gedeeld waar visueel beperkte scholieren mee verder kunnen.

Foto: Kennis uitwisselen tijdens de kennisdag.

1.4.6 Het gedragen belang van toegankelijke (school)boeken

Scholieren en studenten met een visuele of andere leesbeperking moeten gewoon mee kunnen doen in de klas, zelfstandig hun examens kunnen maken en succesvol hun schoolcarrière kunnen afsluiten. Om vervolgens goed voorbereid de eerste stappen te zetten op de arbeidsmarkt. Toegankelijke onderwijsmaterialen helpen daarbij. Daarom werken we in de dagelijkse praktijk veel samen met educatieve uitgevers en onderwijsprofessionals in het veld. Om ervoor te zorgen dat het belang van toegankelijke schoolboeken ook een politiek draagvlak heeft, onderhouden we contacten met politieke partijen. Vaak in overleg met belangenverenigingen.

Zo zijn we in april uitgenodigd door de Vaste Commissie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bij de Rondetafel over studeren met een beperking in het mbo. Daarnaast is een aantal Tweede Kamerleden bij Dedicon op bezoek geweest om met eigen ogen te zien wat Dedicon doet om scholieren en studenten met een leesbeperking te ondersteunen tijdens hun schoolloopbaan.

Foto: Tweede Kamerleden bijpraten over de uitdagingen voor studenten met een beperking.

“Met gesproken boeken kan ik eindelijk gewoon meekomen in de klas” - Justine -

1.5 Voor alle uitgevers

"De vrijblijvendheid van toegankelijke informatie is voorbij. Met kleine stapjes maken we samen informatie toegankelijk voor iedereen"
- Martijn David, GAU -

Toegang tot informatie is essentieel om volwaardig mee te kunnen doen in de huidige maatschappij. Voor mensen zonder een beperking maakt toegankelijkheid dingen makkelijk. Voor mensen met een beperking maakt het dingen mogelijk. Met die wetenschap in het achterhoofd is het verstandig om informatie niet achteraf, maar direct aan de bron toegankelijk te maken. Dit is een investering die zich uiteindelijk zal uitbetalen in inclusieve publicaties waarvan iedereen gebruik kan maken. Met of zonder leesbeperking.

Met onze expertise in het maken van toegankelijke informatie zijn we in staat om uitgevers bewust te maken van de mogelijkheden én de tools te geven om er zelf mee aan de slag te gaan. En dat hebben we in 2019 dan ook veelvuldig gedaan.

Via het project TPUB hebben we samen met de Koninklijke Bibliotheek, de Mediafederatie, Visio en Bartiméus, Stichting Accessibility, de Oogvereniging en Vereniging Onbeperkt Lezen ontwikkelingen in gang gezet om inclusief (toegankelijk) publiceren mogelijk te maken. Dit wordt financieel ondersteund door het Ministerie van OCW. In dit project hebben we in 2019 diverse activiteiten uitgevoerd:

- er zijn een aantal bewustwordings- en kennissessies bij verschillende uitgevers georganiseerd;
- we hebben met een aantal presentaties deelgenomen aan de brede kennissessie over inclusief publiceren die in juni door de Mediafederatie werd georganiseerd;
- speciaal voor uitgevers die met inclusief publiceren aan de slag gaan is er een platform ingericht waar praktische tips en naslagwerken te vinden zijn die uitgevers kunnen gebruiken om informatie toegankelijk te maken. Meer informatie hierover is te vinden op www.inclusiefpubliceren.nl;
- de gids Doe mee! is in maart 2019 uitgekomen met tien praktische tips om informatie toegankelijk te publiceren.

De wens om uitgevers de tools te geven om inclusief te publiceren leeft uiteraard niet alleen in Nederland. Het maakt deel uit van een wereldwijde beweging. In veel landen ontstaan soortgelijke initiatieven. Via het DAISY Consortium en het door de WIPO gefaciliteerde Accessible Book Consortium vindt uitwisseling, gebruik van tools, kennisdeling en samenwerking plaats.

Via het Europese subsidieprogramma Erasmus+ zijn we in 2019 een strategisch partnerschap aangegaan met het Franse BrailleNet en de Johannes Kepler Universität (Oostenrijk). Het doel van het project Inclusive Publishing in Practice (IPIP) is om eind 2021 gratis online trainingen voor uitgevers beschikbaar te stellen in het Nederlands, Engels, Frans en Duits. Hiermee komt toegankelijke informatie in heel Europa een stap dichterbij. Meer informatie is te vinden op https://www.dedicon.nl/partnership.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Bedrijven en organisaties publiceren ook informatie, bijvoorbeeld in de vorm van een magazine of ledenblad. Klanten en leden met een visuele of andere leesbeperking willen deze informatie uiteraard ook kunnen lezen. Dedicon maakt deze informatie voor diverse organisaties toegankelijk: de folders van de Rijksoverheid, de Allerhande van Albert Heijn, de Consumentengids voor de Consumentenbond en de magazines van de VNG, CZ, KNGF, het Longfonds en nog vele andere. Deze uitgaven zijn sinds 2019 beschikbaar via de website www.leesbutler.nl. Een gezamenlijk initiatief met de CBB en als aanvulling op de collectie van Bibliotheekservice Passend Lezen.

“Als mijn vriendinnen praatten over de schoonheid van kunst stond ik vaak aan de zijlijn. Nu kan ik het met mijn handen en oren beleven en geniet ik van een bezoek aan het museum” - Ans -

1.6 Voor alle kunst-, cultuur- en natuurliefhebbers

Een leesbeperking stopt niet bij de muren van je huis, de bibliotheek of school. Als je een visuele beperking hebt wil je samen met familie of vrienden kunnen genieten van een bezoek aan een museum, een stadswandeling maken in een leuke stad of buiten genieten in een mooi natuurgebied. Kunst, cultuur en natuur maken veel los bij mensen: het kan ontroeren of verwonderen. Het verbindt mensen met en zonder beperking. Daarom moet iedereen ervan kunnen genieten; ook dat is inclusie. Daar dragen we graag aan bij en helpen organisaties om die beleving voor mensen met een visuele beperking tastbaar te maken.

- Om musea te stimuleren een toegankelijke (deel)collectie aan te bieden voor mensen met een visuele beperking is Dedicon, met het Oogfonds en het Van Abbemuseum, een van de initiatiefnemers van de RAAK Stimuleringsprijs. In 2019 waren er 26 inzendingen, 10 meer dan het jaar ervoor! De winnaar was Sonnenborgh Museum – Sterrenwacht. Meer informatie: www.raakstimuleringsprijs.nl
- Voor museum De Lakenhal in Leiden zijn de tentoonstellingsteksten van de tentoonstelling De jonge Rembrandt in grootletter gemaakt.
- In het Paleis Noordeinde in Den Haag kunnen bezoekers aan de hand van voelbare tekeningen van Dedicon nu een beeld vormen van het plafond van de Balkonkamer, het plafond van de Kleine Balzaal en het nieuwe staatsservies.
- Het Vlaamse Kennis- en Vormingscentrum voor Natuur en Milieu De Vroente klopte bij Dedicon aan om voelbare plattegronden van het Vlinderpad op de Kalmthoutse Heide te maken.
- Samen met de blinde Dominieke hebben we in opdracht van de gemeente Haarlem een voelbare plattegrond van een stadswandeling gemaakt, ondersteund met beeldbeschrijvingen in audio.

“Wat zou het mooi zijn als ook andere steden zo’n voelbare wandelplattegrond zouden hebben” - Dominieke -

Foto: United Photos/Paul Vreeken

1.7 Voor alle inwoners van Nederland

Om als inwoner van Nederland zelfstandig en volwaardig mee te kunnen doen, moet je toegang hebben tot informatie. Niet in de laatste plaats tot informatie van de overheid. Alle overheidsinstanties zijn verplicht om met ingang van 23 september 2020 een toegankelijke website aan te bieden. Maar niet iedereen is even digivaardig of wil informatie liever in een andere leesvorm tot zich nemen. Daarom helpen wij gemeenten en andere overheidsinstanties om alle inwoners van Nederland te voorzien van toegankelijke informatie. Zodat mensen met een leesbeperking zelfstandig overheidsinformatie kunnen lezen en kunnen stemmen tijdens verkiezingen.

- Samen met de gemeente Den Haag hebben we ervoor gezorgd dat alle kinderen, ook die met een leesbeperking of die (Nederlands) lezen lastig vinden, de versjes van het Kinderrechtenvoorleesboek *Omdat alle kindjes rechten hebben* kunnen beluisteren.
- Voor stadsdeelbijeenkomsten over toegankelijkheid hebben we in opdracht van de gemeente Amsterdam het programma en de vragenlijsten in braille gemaakt.
- Tijdens het congres van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) was Dedicon aanwezig met een stand, waarbij we gemeenten bewust maakten van de noodzaak en mogelijkheden van toegankelijke informatie.

Foto: Ook de Minister van Gehandicaptenzaken, Rick Brink, kwam op bezoek bij de Dedicon-stand tijdens het VNG-congres

“Voor de Europese verkiezingen was die kieslijst in braille een perfecte oplossing. Zo kon ik tenminste van tevoren uitzoeken op wie ik wilde stemmen en waar die op de lijst stond” - Peter -

- In opdracht van de VNG zorgt Dedicon ervoor dat gemeenten die een lokale inclusieagenda hebben opgesteld het manifest ‘Iedereen doet mee’ in braille ontvangen.
- Op 1 juli 2020 is de nieuwe Donorwet van kracht. Elke volwassen Nederlander moet de kans hebben om zijn keuze vast te leggen in het Donorregister. Voor het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport hebben we daarom een audioversie van de folder over het Donorregister in het Nederlands en Berbers

Samen maken we

gemaakt. Zo kan iedereen een weloverwogen keuze maken, ook als je een leesbeperking hebt.

- In opdracht van Joh. Enschedé en PostNL is de kieslijst voor de Europese verkiezingen in braille, audio en grootletter gemaakt. Gemeenten konden, naast rechtstreeks bij Dedicon, via beide bedrijven de kieslijst in de gewenste leesvormen aanvragen.

Nederland toegankelijk.

1.8 Voor alle mensen die leuk en bijzonder vrijwilligerswerk willen doen

"Ik vind het zo knap en fijn dat mensen dit doen. Ik houd enorm van boeken, maar zelf lezen is vaak te vermoeiend, dat houd ik nog geen hoofdstuk vol. Bedankt lieve inlezers voor al jullie moeite." - Anne -

Dat we in 2019 bijna 2.500 nieuwe gesproken (school)boeken en bijna 2.700 edities van gesproken kranten en tijdschriften hebben geproduceerd konden we niet zonder de zeer gewaardeerde hulp van onze ruim 300 trouwe, enthousiaste vrijwilligers. Zij hebben samen bijna 73.000 uur (!) in onze studio's in Grave en Rijswijk doorgebracht om de verhalen tot leven te brengen en lesmateriaal toegankelijk te maken. Een zeer divers en meerstemming gezelschap, die vrijwilligers. Zo is de jongste voorlezer 17 jaar, de oudste 86. En trouw zijn ze! Tientallen komen al meer dan 25 jaar wekelijks naar de studio's om kleur te geven aan boeken, kranten en tijdschriften. Maar er is uiteraard altijd een natuurlijk verloop. Daarom zoeken we voortdurend naar nieuwe voorlezers. In 2019 is dat weer heel goed gelukt: we hebben 105 nieuwe vrijwilligers mogen verwelkomen. Allemaal met mooie stemmen waar onze klanten van genieten. Speciaal voor mensen die interesse hebben in dit mooie vrijwilligerswerk is er de website www.ikhoorjegraag.nl waar iedereen die interesse heeft een stemtest kan indienen. Wij horen ze graag!

"Als je van lezen houdt en het verschil wil maken voor een ander, is dit écht het allerleukste vrijwilligerswerk dat er is" - Susan -

Dedicon biedt daarnaast jonge mensen tussen de 17 en 30 jaar graag de kans om hun talenten te ontwikkelen, om nieuwe mensen te ontmoeten en om zich maatschappelijk in te zetten. Om die reden is Dedicon één van de proeftuinen in het actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd. Het project loopt van maart 2019 tot en met augustus 2020. In die tijd kunnen deze 'Onzichtbare Helden' als voorlezer, opnameleider, leesbegeleider, social mediaredacteur, webredacteur of lid van ons testpanel of adviesraad aan de slag. Voor ieder wat wils. Iedereen die geïnteresseerd en geschikt is, is welkom. Met en zonder leesbeperking. En wat blijkt? Als de jonge vrijwilligers eenmaal zijn begonnen, zijn ze helemaal óm en blijven ze langer dan volgens het project nodig is. En hoe leuk is het voor jonge mensen met een leesbeperking om een jeugdboek of -magazine te beluisteren dat door een leeftijdgenoot is ingesproken!

Sommige talenten komen al op jonge leeftijd een kijkje in onze studio's nemen. Zo kreeg de elfjarige Kas speciaal vrij van school om in de audiostudio's te Grave zijn stem te laten horen. Kas is niet zomaar een voorlezer; hij is voorleeskampioen van zijn school en behaalde de tweede plaats tijdens de Brabantse Voorleeskampioenschappen. Voor het gesproken jeugdmagazine Klinkklaar las hij een stukje mee met de vaste voorlezers Bas en Roos. Hij vond het ontzettend leuk om te doen. Een voorleestalent voor de toekomst dus.

Foto: Kas in de studio met voorlezers Bas en Roos

Ook heel bijzonder was het verzoek van Wilbert, die zijn slechtziende vriendin via een van onze luisterboeken wilde verrassen met een huwelijksaanzoek. Zijn aanzoek werd ‘verstopt’ in een Scandinavische thriller. Tijdens haar vakantie beluisterde ze het boek via de Daisylezer-app, en… ze heeft ‘ja’ gezegd! Ook dat maakt Dedicon graag mogelijk.

Foto: Wilbert in de studio om zijn huwelijksaanzoek in te spreken

1.9 Wat gaan we in 2020 doen?

Ook in 2020 zorgen we er in opdracht van de Koninklijke Bibliotheek en het Ministerie van OCW voor dat iedereen kan lezen in de vorm die het beste bij hem past. Of het nu voor ontspanning is of voor school of studie. Iedereen moet volwaardig mee kunnen doen. We blijven ons ook inzetten voor die tientallen andere opdrachtgevers: gemeenten en overige overheidsinstanties, musea, openbaar vervoerbedrijven en overige organisaties met een publieksfunctie. De tijd om aan de zijlijn te blijven staan is namelijk voorbij. Het wordt in 2020 tijd voor het opstropen van de mouwen en aan de slag te gaan met de uitgangspunten van het VN-verdrag Handicap: iedereen moet mee kunnen doen.

Het thema 'inclusief publiceren' zal in 2020 nog nadrukkelijker op de agenda komen te staan. De samenwerking met uitgevers en het onderwijsveld krijgt een verdere invulling. De focus gaat meer en meer verschuiven naar digitale leermiddelen en hoe deze toegankelijk kunnen worden aangeboden. Zo gaan we intensiever testen hoe schoolboeken in EPUB 3-formaat het beste gebruikt kunnen worden op school. We werken toe naar een EPUB 3-standaard voor Dedicon: waar moet een EPUB 3-bestand aan voldoen, welke media-onderdelen verwerken we in een EPUB 3-bestand? Vragen die in 2020 beantwoord gaan worden, zodat scholieren optimaal toegankelijke schoolboeken ter beschikking krijgen.

In overleg met de Koninklijke Bibliotheek kijken we in 2020 of en hoe we populaire, zeer visuele, boeken het beste kunnen aanbieden aan jeugdige lezers met een visuele beperking.

In 2020 gaan we dat natuurlijk niet alleen doen. De samenwerking met de CBB en Bibliotheekservice Passend Lezen blijft onverminderd belangrijk. Maar ook een nauwe samenwerking en afstemming met Visio, Bartiméus en Accessibility zal meer vorm krijgen in 2020.

1.10 Het financiële beeld van 2019

Het jaar 2019 is afgesloten met een negatief resultaat van ca. € 116.000. Hoewel in de begroting al rekening was gehouden met een negatief resultaat van € 90.000, valt dit wel hoger uit. Aangezien de gesubsidieerde activiteiten kostendekkend zijn, wordt het tekort geheel veroorzaakt door de overige activiteiten en meer specifiek de Zakelijke Dienstverlening die nog niet kostendekkend is. In 2020 vindt hierover een evaluatie plaats. Het negatieve resultaat van 2019 wordt gedekt door in de resultaatbestemming het tekort uit de bestemmingsfondsen te onttrekken.

In onderstaande tabel is te zien dat de baten en lasten een vrij constant patroon vertonen. Hierna en bij de betreffende posten in de jaarrekening worden de belangrijkste verschillen ten opzichte van voorgaand boekjaar en de begroting nader toegelicht.

(bedragen x € 1 miljoen)	**Realisatie 2018**	**Begroting 2019**	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**
Subsidie KB	6,8	7,0	6,9	7,4
Subsidie OCW	4,5	4,6	4,5	4,6
Overige baten	1,1	1,2	1,2	1,1
Totale baten	**12,4**	**12,8**	**12,6**	**13,1**
Personele lasten	6,8	7,8	7,6	8,5
Inhuurlasten en uitbesteding	2,9	2,2	2,6	1,6
Overige bedrijfslasten	2,3	2,4	2,0	2,6
Afschrijvingslasten	0,4	0,5	0,5	0,5
Totaal lasten	**12,4**	**12,9**	**12,7**	**13,2**
Resultaat	**0**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**

De subsidiebaten van de Koninklijke Bibliotheek (KB) vertonen een stijgende lijn doordat de KB het plafond van de instellingssubsidie heeft verhoogd vanwege de stijgende kosten van de productie- en reproductie activiteiten. De realisatie in 2019 blijft onder begroting doordat de projectbaten lager uitvallen door een langer dan verwachte doorlooptijd van een aantal innovatie- en ontwikkelingsprojecten.

De subsidiebaten vanuit de instellingssubsidie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap laten een constant beeld zien. Het beschikbare subsidiebedrag is de afgelopen jaren niet verhoogd en ook voor 2020 op hetzelfde niveau begroot. De realisatie in 2019 blijft onder begroting door de lagere verkoopbaten uit de educatieve leveringen en doordat ook hier de projectbaten lager uitvallen vanwege een langer dan verwachte doorlooptijd van projecten.

De overige baten vertonen als geheel een redelijk constante lijn. De realisatie van Zakelijke Dienstverlening valt echter fors lager uit dan begroot, terwijl de maatschappelijke projecten ruim boven begroting liggen door extra projecten op het terrein van toegankelijkheid.

De personele lasten laten een stijging zien doordat enerzijds de loonkosten stijgen op basis van de CAO voor de Openbare Bibliotheken waar Dedicon bij is aangesloten. Daarnaast is ook het personeelsbestand in 2019 licht gegroeid. De realisatie in 2019 ligt onder begroting doordat begrote vacatures niet direct ingevuld konden worden. Het gevolg hiervan is wel dat in sommige gevallen extra ingehuurd is.

De inhuurlasten vallen in 2019 een stuk lager uit dan in 2018, maar wel ruim hoger dan begroot. Er was meer inhuur nodig vanwege extra audioproductie, doordat een aantal vacatures langer open stonden, vanwege vervanging in verband met langdurige ziekte en zwangerschap. Ook in 2020 houdt Dedicon bewust een flexibele schil van inhuur- en uitzendkrachten aan. Er is wel voor gekozen om voor projectactiviteiten minder in te huren en meer vast personeel in te zetten.

De overige bedrijfslasten laten een licht dalende trend zien ten opzichte van het voorgaande jaar en de begroting. Dit wordt veroorzaakt door lagere automatiserings- en huisvestingskosten. Voor 2020 is wel een hoger bedrag te verwachten en begroot. De afschrijvingslasten laten een constant patroon zien.

1.10.1 Financiële kengetallen

De financiële positie van Dedicon is gezond en wordt met name bepaald door de liquiditeitspositie, het netto werkkapitaal, de solvabiliteit en de investeringsruimte.

Het saldo aan liquide middelen bedraagt op 31 december 2019 € 2,6 miljoen (2018: € 2,5 miljoen) en wordt behoedzaam aangehouden op lopende rekeningen en spaarrekeningen. Dedicon beschikt over een rekening-courant krediet van € 500.000 bij de ING bank. Het beschikbare krediet volstaat en er is vooralsnog geen behoefte aan meer vreemd vermogen.

Het beschikbare netto werkkapitaal (vlottende activa -/- kortlopende schulden) is gestegen van € 0,6 miljoen eind 2018 naar € 1,0 miljoen eind 2019. Dit wordt onder meer veroorzaakt door een stijging van de liquide middelen vanwege hogere vooruitontvangen projectvoorschotten en een lagere crediteurenpositie eind 2019.

De solvabiliteit (eigen vermogen / vreemd vermogen) bedraagt eind 2019 70% (2018: 56%). Deze verbetering wordt veroorzaakt door een toename van het eigen vermogen en een afname van het vreemd vermogen. Het eigen vermogen is toegenomen ondanks het negatieve resultaat over 2019 doordat vanuit de stelselwijziging het saldo van de voorziening onderhoudskosten aan het eigen vermogen is toegevoegd. Het vreemd vermogen is afgenomen door de daling van de voorzieningen, de lagere langlopende schulden door reguliere aflossing op de hypotheek- en leaseverplichtingen en door een daling van de kortlopende schulden.

In 2019 is er voor ca. € 0,2 miljoen geïnvesteerd in productieapparatuur, IT-voorzieningen en het gebouw in Grave. De thermoformmachine voor de reproductie van reliëfkaarten en de audioproductieserver moesten vervangen worden. Er is een nieuwe telefooncentrale (VoIP) in gebruik genomen. Vanwege de 'Nieuwe Werkplek' zijn veel pc's vervangen door laptops en door de overgang naar Windows 10 moesten alle geluidskaarten van de audio pc's vervangen worden. Verder zijn de toiletruimtes op de begane grond in Grave uitgebreid en is de ruimte van Repro en Distributie gerenoveerd en van koeling voorzien. Voor 2020 zijn er met name investeringen voorzien in de inrichting en koeling van het pand in Grave en Rijswijk, IT apparatuur en vervanging van pc's.

1.10.2 Gebrek aan weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de financiële reservepositie van een organisatie en is noodzakelijk om te voorkomen dat een organisatie in financiële problemen komt bij een calamiteit. Van het totale eigen vermogen kan alleen de algemene reserve hiervoor worden ingezet. Bestemmingsfondsen mogen namelijk alleen voor hun specifieke doel worden ingezet en vormen geoormerkt c.q. beklemd vermogen dat niet vrijelijk kan worden ingezet.

Het kengetal weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen het eigen vermogen gedeeld door de totale baten. Dedicon streeft naar een gezond weerstandsvermogen van 20% tot 30%. Het weerstandsvermogen van Dedicon, bestemmingsreserves uitgezonderd, bedraagt eind 2019 echter slechts 12% (2018: 10%). De stijging van dit percentage wordt veroorzaakt doordat de algemene reserve in 2019 stijgt. Enerzijds doordat het tekort 2019 geheel is gedekt uit de bestemmingsfondsen en anderzijds doordat vanuit de stelselwijziging een deel van de voorziening onderhoudskosten aan de algemene reserve is toegevoegd.

Binnen de subsidievoorwaarden waaronder Dedicon subsidie ontvangt van het ministerie van OCW worden alleen de werkelijke kosten van de gesubsidieerde activiteiten vergoed. Het is niet toegestaan een eventueel positief resultaat op deze activiteiten aan te wenden voor de opbouw van eigen vermogen. Evenmin laten deze voorwaarden het toe de kosten voor het treffen van voorzieningen te declareren. Vanaf 2017 is het wel toegestaan een overschot c.q. positief resultaat tot een maximum van 10% van het instellingssubsidiebedrag toe te voegen aan het OCW-bestemmingsfonds als onderdeel van het eigen vermogen. Dit fonds is echter wel geoormerkt voor OCW-activiteiten en niet vrij besteedbaar.

Voor de KB-subsidie geldt dat vanaf het vervallen van het prestatiecontract in 2016 ook alleen de werkelijke kosten worden vergoed. Een overschot mag ook hier niet aangewend worden voor opbouw van het weerstandsvermogen.

Wanneer Dedicon de organisatie moet aanpassen, bijvoorbeeld vanwege veranderende vraag, technologische ontwikkelingen of het wegvallen van een deel van de subsidie, wordt de financiering van deze aanpassingen uit het eigen vermogen bemoeilijkt door de hiervoor beschreven beperkingen in de subsidievoorwaarden. Aangezien een groot deel van de organisatie in dienst staat van de uitvoering van de gesubsidieerde activiteiten, verwachten wij wel dat, indien zich dat voordoet, de kosten van aanpassingen van de organisatie gedeeltelijk gedekt zullen gaan worden door de KB en OCW.

1.10.3 Impact van de Coronacrisis

Op het moment van het opmaken van het jaarverslag zijn de omvang, de duur en de gevolgen van de Coronacrisis nog onbekend. Duidelijk is dat de crisis en de hieruit voortvloeiende maatregelen vanaf maart 2020 een belangrijke impact hebben op de bedrijfsvoering van Dedicon. Voor kenniswerkers en ondersteunende afdelingen is het goed mogelijk om thuis te werken. Bij de audioproductie-, reproductie- en distributieafdelingen zijn deze mogelijkheden beperkt of niet aanwezig voor zowel onze medewerkers als de vrijwillige voorlezers. Voorzorgsmaatregelen tegen verspreiding van het virus zijn genomen op de locaties in Grave en Rijswijk.

Op het moment van het opmaken van dit jaarverslag is het lastig te voorspellen wat uiteindelijk de effecten zijn van de crisis op productie- en reproductieaantallen en innovatieprojecten. De dienstverlening van Dedicon Educatief en via Bibliotheekservice Passend Lezen lijken vooralsnog niet bedreigd. Ongetwijfeld zijn deze gedurende de periode waarin de maatregelen gelden lager dan gepland. De mate waarin is afhankelijk van de aard en de duur van de restrictieve maatregelen.

Gezien de aard van de activiteiten van Dedicon en de wijze waarop deze door subsidies gefinancierd zijn, verwachten wij vooralsnog dat de financiële impact van de crisis klein zal zijn. Mede gezien voorgaande afwegingen is de inschatting op dit moment dat de Coronacrisis en de hieruit voortvloeiende maatregelen geen dermate impact kunnen hebben dat deze kritisch zijn voor de continuïteit van Dedicon.

SAMEN WERKEN

Dedicon maakt het mogelijk.

2

Verslag van de Raad van Toezicht

Stichting Dedicon kent statutair een toezichtstructuur conform de richtlijnen van de Cultural Governance Code. Dedicon wordt bestuurd door de directeur/bestuurder en het toezicht op het bestuur wordt vormgegeven door de Raad van Toezicht.

De Raad van Toezicht werd in het verslagjaar 2019 gevormd door:

- Mevrouw M.N. Kallen-Morren
- Mevrouw A. Lussenburg
- De heer T.A. van der Gun
- De heer W. Ludeke

De heer Van der Gun is in 2006 benoemd tot lid van de Raad van Toezicht door de Staatssecretaris van Cultuur. Mevrouw Kallen-Morren is met ingang van 1 september 2015 benoemd door de Minister tot lid en voorzitter. Met ingang van 1 januari 2017 is de heer W. Ludeke door de Minister van OCW benoemd tot lid van de Raad van Toezicht. Mevrouw Lussenburg is in 2018 herbenoemd tot lid van de Raad van Toezicht door de Minister van OCW.

De Raad van Toezicht heeft in 2019 vier formele vergaderingen gehouden, waarbij de directeur/bestuurder deelnam aan de besprekingen. Deze hebben plaatsgevonden op 22 maart, 6 juni, 20 september en 13 december. De beraadslagingen en besluitvorming zijn in verslagen vastgelegd. Naast de formele vergaderingen vormen het regulier overleg tussen de voorzitter van de Raad en de directeur/bestuurder en de maandelijkse voortgangsrapportage de gestructureerde informatievoorziening voor de Raad van Toezicht.

Maar ook goed contact met de diverse geledingen in de organisatie vinden wij bijzonder belangrijk. In dat kader is ook in 2019 weer informeel overleg gevoerd met de Ondernemingsraad. Daarnaast hebben de leden regelmatig plenaire bijeenkomsten voor de medewerkers in Grave en Rijswijk bijgewoond, en tevens de jubilarisviering in Rijswijk voor de vrijwilligers.

Wij ondersteunen de speerpunten van het strategisch beleid dat Dedicon in 2018 voor de komende jaren heeft vastgesteld en de focus die daarin wordt aangebracht. We blijven ook in 2020 met interesse de uitvoering van de plannen volgen. Daarbij blijft een intensieve samenwerking met Bibliotheekservice Passend Lezen (BPL) en de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en slechtzienden (CBB) van groot belang. De ontwikkelingen in die samenwerking volgen wij op de voet. Daarnaast steunen we de stappen tot een nauwere samenwerking met Visio, Bartiméus en Stichting Accessibility.

De leden van de Raad van Toezicht bedanken alle medewerkers van Dedicon voor hun inzet en betrokkenheid bij de organisatie in 2019. Een organisatie die op een innovatieve en enthousiaste manier blijft werken aan een toegankelijke maatschappij waarin iedereen mee kan doen. En die inspeelt op en een bijdrage levert aan toekomstige ontwikkelingen om deze missie mogelijk te maken. Veel dank gaat ook uit naar alle vrijwilligers in Grave en Rijswijk die, sommigen al meer dan 25 jaar, hun tijd en stem lenen voor de productie van gesproken versies van boeken, kranten, tijdschriften, school- en studiematerialen. Ook voor 2020 geldt weer: Dedicon maakt het mogelijk!

De opdracht voor de controle op de jaarrekening 2019 is door ons verleend aan Van Ree Accountants. De verslaglegging is gebaseerd op de Corporate Governance Code, conform het vigerende Reglement voor de Raad van Toezicht.

Utrecht, 20 maart 2020

Mevr. M.N. Kallen-Morren
Voorzitter

ELKE DAG SLIMMER?

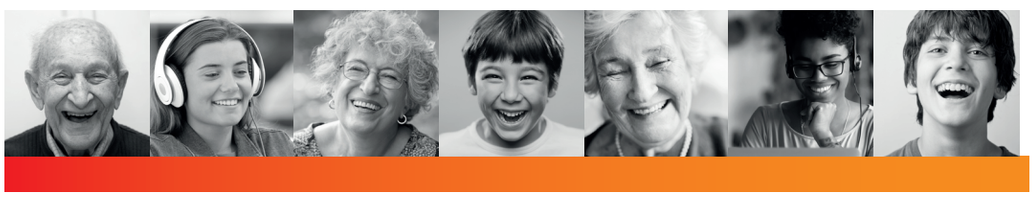

Dedicon maakt het mogelijk.

3

Jaarrekening 2019

Geconsolideerde balans

(na resultaatbestemming)

in euro	Noot	2019	2018
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	322.320	504.900
Materiële vaste activa	2	1.364.736	1.593.140
		1.687.056	**2.098.040**
Vlottende activa			
Voorraden	3	31.645	27.311
Vorderingen	4	427.130	444.674
Liquide middelen	5	2.550.100	2.446.817
		3.008.875	**2.918.802**
		4.695.931	**5.016.842**
Eigen vermogen	6	1.902.975	1.797.233
Voorzieningen	7	106.896	348.027
Langlopende schulden	8	498.334	547.490
Kortlopende schulden	9	2.187.726	2.324.092
		4.695.931	**5.016.842**

Geconsolideerde staat van baten en lasten

in euro	Noot	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Subsidie KB	11	6.901.597	6.965.501	6.797.992
Subsidie OCW	12	4.479.978	4.573.000	4.537.151
Overige baten	13	1.212.807	1.214.500	1.056.046
Totale baten		**12.594.382**	**12.753.001**	**12.391.189**
Personele lasten	14	7.579.951	7.766.785	6.741.261
Inhuurlasten en uitbesteding	15	2.608.188	2.176.027	2.974.065
Afschrijvingslasten	16	466.165	514.160	376.123
Overige bedrijfslasten	17	2.029.029	2.357.028	2.268.182
Totale lasten		**12.683.333**	**12.814.000**	**12.359.631**
Saldo baten en lasten		**-88.951**	**-61.000**	**31.558**
Financiële baten en lasten	18	27.505	29.000	28.654
Vennootschapsbelasting	19	0	0	0
Resultaat		**-116.456**	**-90.000**	**2.904**
Resultaatbestemming				
Onttrekking aan bestemmingsfondsen		-198.229	-130.000	-128.086
Mutatie algemene reserve		81.772	40.000	130.991
		-116.456	-90.000	2.905

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

in euro	2019	2018
Resultaat na belastingen	-116.457	2.905
Afschrijvingen	466.165	376.123
Mutatie voorzieningen	-241.131	-162.547
Mutatie werkkapitaal (excl. liquide middelen en kortlopend bankkrediet)	-123.156	49.277
Rechtstreekse mutatie reserves	222.199	
Kasstroom uit operationele activiteiten*	**207.620**	**265.758**
Investeringen in (im)materiële vaste activa	-55.180	-567.809
Desinvesteringen in materiële vaste activa	-640.941	0
Afschrijvingen desinvesteringen	640.941	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	**-55.180**	**-567.809**
Aflossing hypotheek	-43.333	-43.333
Aflossing lease	-5.823	-23.294
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	**-49.156**	**-66.627**
Mutatie liquide middelen	**103.283**	**-368.678**
Liquide middelen eind	2.550.100	2.446.817
Liquide middelen begin	2.446.817	2.815.495
Mutatie liquide middelen	103.283	-368.678

* In 2019 is er voor € 195.297 aan materiële vaste activa geïnvesteerd. In het kasstroomoverzicht is hier € 140.116 op in mindering gebracht. Dit betreft de loonprijscompensatie van € 160.287 incl. btw die van de KB over 2019 is ontvangen en als bijdrage in de investeringen is geoormerkt.

Grondslagen waardering activa en passiva en resultaatbepaling

De jaarrekening 2019 is opgesteld conform richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven' van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Stelselwijzigingen

Er hebben in 2019 twee stelselwijzigingen plaatsgevonden.

De jaarrekening wordt vanaf 2019 opgesteld conform richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven' van de Raad voor de Jaarverslaggeving, terwijl deze voorheen conform Titel 9 Boek 2 BW werd opgesteld. De wijzigingen hebben geen effect op vermogen en resultaat, grondslagen en rubricering. In de presentatie van het jaarverslag worden eisen gesteld aan de inrichting van het jaarverslag, de benaming van staat van baten en lasten (oud: winst-en-verliesrekening) en toelichtingen op de resultaten ten opzichte van de begroting. Deze verslaggevingsaspecten zijn in deze jaarrekening 2019 toegepast.

Verder is met ingang van 1-1-2019 de voorziening onderhoudskosten vervallen en is Dedicon overgegaan naar de componentenmethode waarbij uitgaven van groot onderhoud worden geactiveerd en afgeschreven. Binnen de verschillende mogelijkheden voor het overgangsregime conform de RJ-Uiting 2019-14 is de keuze gemaakt om de stelselwijziging prospectief te verwerken ingaande 2019. Dat betekent dat per 1 januari 2019 de voorziening is vrijgevallen direct ten gunste van het eigen vermogen zonder dat cijfers uit het verleden of vergelijkende cijfers zijn aangepast. Dit heeft geen effect op het resultaat van het boekjaar.

Algemeen

De cijfers over het voorgaande boekjaar zijn daar waar noodzakelijk geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met het verslagjaar mogelijk te maken. De jaarrekening is opgesteld na het voorstel voor resultaatbestemming. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming. Alle financiële informatie is afgerond in euro's nauwkeurig.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. En baten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

Gebruik van schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Dedicon zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de onderneming en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend, dan wel waarover de centrale leiding bestaat. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep gemaakte winsten. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd.

Immateriële vaste activa

Immateriële activa betreft intern ontwikkelde software. Deze software worden initieel gewaardeerd tegen de verkrijgings- en vervaardigingsprijs van de externe kosten alsmede de toerekenbare personeelskosten. Alleen de kosten van de ontwikkelfase worden geactiveerd. De kosten van opstart, initiatie en nazorg worden direct in de staat van baten en lasten verantwoord.

Het volgende afschrijvingspercentage wordt hierbij gehanteerd:

- Immateriële vaste activa: 10% - 25%

Afschrijvingen op immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Materiële vaste activa

De bedrijfsgebouwen en -terreinen, machines en installaties, andere vaste bedrijfsmiddelen en materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de ontvangen investeringsbijdrage en de cumulatieve afschrijvingen. Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd, indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. De kostprijs van de activa die door de onderneming in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de directe kosten van vervaardiging, de toeslagen voor indirecte productiekosten en de aan derden betaalde rente gedurende de periode van bouw en vervaardiging.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Bedrijfsgebouwen: 2,5% - 10%
- Machines en installaties: 10% - 20% - 25% - 33%
- Andere vaste bedrijfsmiddelen: 10% - 20%

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële leasing

De stichting leaset een deel van het machinepark; hierbij heeft de vennootschap grotendeels de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom van deze activa. Deze activa worden geactiveerd in de balans bij aanvang van het leasecontract tegen de reële waarde van het actief of de lagere contante waarde van de minimale leasetermijnen. De te betalen leasetermijnen worden op annuïtaire wijze verdeeld in een aflossings- en een rentecomponent. De leaseverplichtingen worden exclusief de rentecomponent opgenomen onder de langlopende schulden. De rentecomponent wordt gedurende de looptijd van het contract verantwoord in de staat van baten en lasten. met een vast rentepercentage over de gemiddelde resterende aflossingscomponent. De relevante activa worden afgeschreven over de resterende gebruiksduur of, indien korter, de looptijd van het contract.

Operationele leasing

Bij de stichting kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de onderneming gehanteerd. Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de onderneming garant staat voor de schulden van de betreffende deelneming wordt een voorziening gevormd. Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder financiële baten en lasten.

De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het hoofd financiële instrumenten.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de onderneming in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere actuele waarde, onder aftrek van verkoopkosten.

Voorraden

Gebruiksgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten die direct kunnen worden toegerekend aan de verwerving van voorraden. Bij de waardering van de voorraden wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Projectverplichtingen

De post bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst, en indien van toepassing, verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen. Projectverplichtingen worden afzonderlijk in de balans onder de kortlopende schulden als overlopende passiva gepresenteerd. De balanspositie voor projectsubsidies bestaat uit de tot en met balansdatum daadwerkelijk ontvangen termijnvoorschotten minus de bestedingen tot en met balansdatum.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van de stichting. Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht, dan wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden, en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt, en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. Het aflossingsbedrag van het lopende jaar wordt onder de kortlopende schulden opgenomen. De waardering van de langlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten. Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Kortlopende schulden

Schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden aangeduid als kortlopend. Schulden worden niet gesaldeerd met activa. Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de kortlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Overlopende passiva betreffen vooruitontvangen bedragen en nog te betalen bedragen ter zake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Voor de medewerkers van de stichting is een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegde pensioenregeling. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds (POB) en wordt – overeenkomstig de in de RJ aangereikte vereenvoudiging – in de jaarrekening verwerkt als toegezegde bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord. De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening. Informatie over eventuele tekorten en de gevolgen hiervan voor de pensioenpremies in de toekomstige jaren is niet beschikbaar.

Opbrengstverantwoording

Baten worden alleen verantwoord als er een redelijke zekerheid bestaat dat toekomstige voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en dat deze voordelen betrouwbaar kunnen worden geschat.

Verkoop van goederen

Baten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van baten en tegemoetkomingen, handels- en volumekortingen.
Baten uit de verkoop van goederen worden in de staat van baten en lasten verwerkt wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten of eventuele retouren van goederen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van aanhoudende managementbetrokkenheid bij de goederen.

Diensten

Baten van verleende diensten worden in de staat van baten en lasten als netto-omzet opgenomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum. Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van beoordelingen van de verrichte werkzaamheden.

Projectbaten

Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van een onderhanden project, worden de projectbaten en -kosten als baten en kosten in de staat van baten en lasten verwerkt naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum.

Onder projectbaten wordt verstaan de in het contract overeengekomen baten vermeerderd met eventuele baten op grond van meer- of minderwerk, claims en vergoedingen, indien en voor zover het waarschijnlijk is dat de baten zullen worden gerealiseerd en betrouwbaar kunnen worden bepaald. De mate waarin prestaties van een onderhanden project zijn verricht, wordt bepaald aan de hand van de tot balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Indien het resultaat van een onderhanden project niet betrouwbaar kan worden bepaald, worden de projectbaten slechts verwerkt tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. Verwachte verliezen op projecten worden onmiddellijk in de staat van baten en lasten opgenomen.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat Dedicon zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door Dedicon gemaakte kosten worden systematisch als baten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie van Dedicon voor de kosten van een actief worden systematisch in de staat van baten en lasten opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Belastingen (in verband met de B.V.)

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de staat van baten en lasten opgenomen, behoudens voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Voor latente belastingen wordt een voorziening getroffen voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving en de fiscale boekwaarde van die posten. Er wordt uitsluitend een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die voor de realisatie van het tijdelijke verschil kunnen worden aangewend. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de staat van baten en lasten, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

Toelichting geconsolideerde jaarrekening

Algemeen

Stichting Dedicon is gevestigd aan Traverse 175, 5361 TD te Grave en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 30148163. De voornaamste activiteiten bestaan uit het produceren, reproduceren en distribueren van lectuur in een toegankelijke vorm voor mensen met een leesbeperking. Daarnaast ontwikkelt Dedicon nieuwe producten en diensten voor deze doelgroep.

Groepsverhoudingen

Stichting Dedicon is 100% aandeelhouder van Dedicon B.V. gevestigd Traverse 175, 5361 TD te Grave en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17198025. Directeur van Dedicon B.V. is dhr. E. Meijerink tevens manager Productie bij Dedicon. Het doel van de B.V. is het voeren van commerciële activiteiten bestaande uit de marketing en het verkopen van producten en diensten al dan niet ontwikkeld door Stichting Dedicon en het verstrekken van adviezen en verlenen van diensten aan derden. Het uitgangspunt is dat in het kader van de transparantie en scheiding van publieke en private geldstromen alle door de KB, OCW en overigen gesubsidieerde activiteiten in de stichting worden uitgevoerd en alle overige opdrachten in de B.V. De jaarrekening van Dedicon B.V. is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Dedicon.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld conform richtlijn 640 ‘Organisaties zonder winststreven’ van de Raad van de Jaarverslaggeving. De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn hiervoor opgenomen.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden voor zover van toepassing. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Toelichting geconsolideerde balans

1. Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt weer te geven:

in euro	**Immateriële vaste activa**
Stand per 1 januari 2019	
Aanschafprijs	776.900
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-272.000
Boekwaarde	**504.900**
Mutaties in de boekwaarde	
Investeringen	
Desinvesteringen	
Afschrijvingen	-182.580
Desinvesteringen afschrijvingen	
Saldo	**-182.580**
Stand per 31 december 2019	
Aanschafprijs	776.900
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-454.580
Boekwaarde	**332.320**

De immateriële vaste activa betreffen intern ontwikkelde software. In 2017 betreft het de ontwikkelingskosten van AFAS-Insite software en het interne workflowgestuurde bedrijfssysteem WING. Deze systemen worden onder meer gebruikt voor de afhandeling van productie- en reproductietaken en de financiële administratie. In 2018 betreft het de ontwikkelingskosten van het repro- en distributiesysteem (ReDi), de personele AFAS modules (Supre) en herbouw van de website Grenzeloos (Leesbutler). In 2019 zijn hierin geen investeringen gedaan.

	Boekwaarde	Resterende levensduur
Bedrijfskritische activa binnen de immateriële vaste activa		
WING; ontwikkeling workflowgestuurde organisatie	136.000	1 jaar
ReDi; repro en distributiesysteem	94.859	4 jaar
Supre: personele AFAS modules	58.864	4 jaar
Leesbutler: herbouw website	32.598	4 jaar

2. Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven:

in euro	**Bedrijfs-gebouwen en -terreinen**	**Machines en installaties**	**Andere vaste bedrijfs-middelen**	**Totaal**
Stand per 1 januari 2019				
Aanschafprijs	2.470.318	2.600.169	543.694	5.614.181
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-1.853.765	-2.021.261	-286.131	-4.161.157
Boekwaarde	**616.554**	**578.908**	**257.562**	**1.453.023**
Mutaties in de boekwaarde				
Investeringen	44.229	35.107	115.961	195.297
Desinvesteringen		-640.941		-640.941
Afschrijvingen	-93.536	-137.205	-52.844	-283.585
Desinvesteringen afschrijvingen		640.941		640.941
Saldo	**-49.307**	**-102.098**	**63.117**	**-88.288**
Stand per 31 december 2019				
Aanschafprijs	2.514.547	1.994.335	659.655	5.168.537
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-1.947.300	-1.517.525	-338.976	-3.803.801
Boekwaarde	**567.247**	**476.810**	**320.679**	**1.364.736**

De investeringen 2019 betreffen o.a. verbouwing afdeling Repro en de toiletgroepen, installatie nieuwe telefooncentrale en de aanschaf van een server, computers, 59 laptops en 30 geluidskaarten.

De marktwaarde van het bedrijfsgebouw en bedrijfterrein aan de Traverse 175 te Grave is getaxeerd op € 2.250.000. Peildatum februari 2014. De OZB waarde bedraagt € 1.457.000 met peildatum 01-01-2019.

In 2019 is van de KB € 140.116 (is € 160.287 incl. btw) loon- en prijscompensatie ontvangen. Deze is als bijdrage in de investeringen geoormerkt.

De aanschafwaarde van de via financial lease gefinancierde investeringen bedraagt € 685.079 en de boekwaarde bedraagt € 5.823.

3. Voorraden

in euro	2019	2018
Materialen	31.645	27.311
	31.645	**27.311**

De voorraad materialen bestaat uit CD-roms en sleeves (verzendhoesjes), braillepapier en zwelpapier dat gebruikt wordt voor voelbare tekeningen.

4. Vorderingen

in euro	2019	2018
Vorderingen op handelsdebiteuren	223.737	143.126
Waarborgsommen	19.175	22.132
Nog te vorderen KB-instellingssubsidie	0	51.603
Overlopende activa	184.217	227.813
	427.130	**444.674**

De vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Vorderingen op handelsdebiteuren

in euro	2019	2018
Nominale waarde uitstaande vorderingen	223.737	143.126
Af: Voorziening wegens oninbaarheid	0	0
	223.737	**143.126**

Overlopende activa

in euro	2019	2018
Nog te ontvangen bedragen	10.804	5.062
Vooruitbetaalde overige kosten	173.413	222.751
	184.217	**227.813**

De vooruitbetaalde kosten bestaan uit onderhoudscontracten voor productieapparatuur, vooruitbetaalde softwarelicenties en abonnementen en studiekosten.

5. Liquide middelen

in euro	2019	2018
Kasmiddelen	996	953
Tegoeden op bankrekeningen	2.549.103	2.445.864
	2.550.100	**2.446.817**

De liquide middelen zijn in 2019 toegenomen met ca. € 0,1 miljoen. Zie voor een nadere analyse het kasstroomoverzicht. Het totaal aan liquide middelen staat ter vrije beschikking en is terstond opeisbaar.

6. Eigen vermogen

	Algemene reserve	Bestemmingsfondsen				Totaal
in euro		OCW	KJ	WS	SVO	
Stand per 1 januari 2019	1.287.225	55.599	267.028	187.381		1.797.233
Mutaties:						
Bestemming OCW 2018	5.082	-5.082				
Stelselwijziging voorziening onderhoudskosten	96.557				125.642	222.199
Resultaatbestemming 2019	81.772			-183.229	-15.000	-116.456
Stand per 31 december 2019	**1.470.636**	**50.517**	**267.028**	**4.152**	**110.642**	**1.902.975**

Algemene reserve

De algemene reserve is opgebouwd uit de jaarlijkse resultaten. Over dit gedeelte van het groepsvermogen kan de stichting vrijelijk beschikken en aanwenden voor het doel waarvoor de organisatie is opgericht. In 2019 is hier vanuit het vervallen van de voorziening onderhoudskosten € 96.557 aan toegevoegd. Verder is vanuit de resultaatbestemming 2019 het resultaat toegevoegd na onttrekkingen uit de bestemmingsfondsen.

Bestemmingsfonds OCW

Op voorspraak van het Ministerie OCW is het 'bestemmingsfonds OCW' opgenomen. In overleg met het Ministerie worden hier dotaties en/of onttrekkingen aan gedaan. Het tekort op de instellingssubsidieafrekening 2018 ad. € 5.082 is uit het fonds onttrokken na goedkeuring van OCW.

Bestemmingsfonds KJ

Stichting Dedicon is de enige en algehele erfgenaam van wijlen de heer W.J. Kaasjager. De verkrijging in 2004 uit deze nalatenschap mag uitsluitend aangewend worden ten behoeve van 'muziek'. Dit vermogen staat verantwoord als 'Bestemmingsfonds Kaasjager'.

Bestemmingsfonds WS

Stichting Dedicon was in 2013 beneficiant van de liquidatie van de Stichting Winckel-Sweep. De middelen die Dedicon ter beschikking heeft gekregen dienen in de geest van de nalatenschap van mevrouw Winckel-Sweep ingezet te worden ten behoeve van projecten en activiteiten die leiden tot een verbetering van de dienstverlening van Dedicon aan blinden en slechtzienden. De onttrekking in 2019 heeft betrekking op de kosten van de afdeling Zakelijke Dienstverlening.

Bestemmingsfonds SVO

In 2019 is de voorziening onderhoudskosten vervallen. Het saldo van de voorziening is via een stelselwijzing rechtstreeks aan het eigen vermogen toegevoegd. Het vrij besteedbare gedeelte van € 96.557 is aan de algemene reserve toegevoegd. Het overige deel ad. € 125.642 is aan het bestemmingsfonds Stelselwijziging Voorziening Onderhoudskosten (SVO) toegevoegd. Deze middelen zijn niet vrij besteedbaar in tegenstelling tot de algemene reserve. De besteding is beperkt doordat deze voorziening in het verleden gedeeltelijk is gevormd vanuit de subsidiegelden van OCW en de Koninklijke Bibliotheek.

Dit bestemmingsfonds wordt gebruikt ter dekking van tekorten op de OCW en KB subsidies en wanneer bij investeringen in het gebouw en inventaris de betreffende activa nog een boekwaarde hebben en deze afgewaarderd moet worden. Aangezien bij de overgang van voorziening naar de componentenmethode is gekozen voor de retrospectieve methodiek met ingang van 2019 (tijdelijke overgangsbepaling) kan een extra afboeking uit de materiële vaste activa ontstaan. De gebouwen zijn bij aanschaf en verbouwing niet opgesplitst in componenten maar als één geheel geactiveerd, met een afschrijving van 2,5% per jaar op de initiële investering. Wanneer er groot onderhoud wordt geactiveerd, dan moet worden getoetst of in de boekwaarde van het pand zelf ook nog een resterende boekwaarde is van dat onderhoudscomponent. In 2019 is voor dergelijke investeringen in het gebouw en inventaris reeds € 15.000 aangewend vanuit het fonds.

7. Voorzieningen

in euro	Personeel	Jubilea	Onderhouds kosten	Totaal
Stand per 1 januari 2019	89.236	36.592	222.199	348.027
Mutaties:				
Dotaties	20.000	10.000		30.000
Onttrekkingen	-28.462	-11.152		-39.614
Vrijval	-9.318		-222.199	-231.517
Stand per 31 december 2019	**71.456**	**35.440**		**106.896**
Deel < 1 jaar	**19.976**	**7.319**		**27.295**
Deel > 1 jaar	**51.480**	**28.121**		**79.601**

Voorziening personeel

De voorziening personeel is in 2016 getroffen voor de kosten van juridische ondersteuning, de uitvoering van het sociaal plan en kosten van afvloeiing van medewerkers. De voorziening wordt jaarlijks bijgesteld voor de hieruit nog resterende verplichtingen en de kosten die voortvloeiend uit daarna afgesloten vaststellingsovereenkomsten.

Voorziening jubilea

Deze voorziening dient ter dekking van de toekomstige werkgeversverplichtingen voor te betalen jubileumuitkeringen in het kader van een langdurig dienstverband op grond van de CAO. De voorziening is per individuele werknemer bepaald rekenhoudend met rekenrente van 3% en vertrekkans. De onttrekkingen betreffende de werkelijk uitbetaalde jubileumuitkeringen en de dotatie houdt verband met een actualisatie van het aantal opgebouwde dienstjaren.

Voorziening onderhoudskosten

Dedicon heeft het bedrijfsgebouw aan de Traverse 175 te Grave in eigendom. Voor de verwerking van groot onderhoud paste Dedicon de methode “voorziening groot onderhoud” toe. Dit is één van de toegestane verwerkingsmethodes. De andere methode is de “componentenmethode”. Deze methode houdt in dat de uitgaven van groot onderhoud worden geactiveerd en worden afgeschreven. Bij de voorziening groot onderhoud methode wordt eigenlijk al gespaard voor toekomstig groot onderhoud. Het bezwaar daarvan is dat er al kosten worden geboekt terwijl deze nog niet zijn gemaakt. Bij de componentenmethode ontstaan pas kosten in de staat van baten en lasten als er uitgaven zijn gedaan die vervolgens worden geactiveerd en afgeschreven.

De methode van de voorziening groot onderhoud is heroverwogen om de volgende redenen:

- De bewerkelijkheid: jaarlijks dient een berekening gemaakt te worden van de stand van de voorziening. Dit is een bewerkelijk proces waarbij aan de hand van een valide meerjarenonderhoudsplanning steeds moeten worden geverifieerd of de te verwachten toekomstige onderhoudscomponenten goed in beeld zijn qua volledigheid en juistheid van het jaar van verwachte uitvoering en te verwachten bedrag. Dit heeft altijd inherente onzekerheid in zich en bovendien zijn deze vraagstukken ook afhankelijk van toekomstig beleid.
- De subsidieregels van OCW (Kaderregeling) en KB staan in beginsel niet toe om toevoegingen aan voorzieningen op te nemen in de subsidiabele kosten.

De voorziening onderhoudskosten is met ingang van 1-1-2019 vervallen en het resterende saldo is via een stelselwijzing aan het eigen vermogen toegevoegd. Voor de overgang van voorziening naar de componentenmethode is gekozen voor de retrospectieve methodiek met ingang van 2019 (tijdelijke overgangsbepaling). Hierbij is met terugwerkende kracht tot 1-1-2019 vastgesteld welke onderhoudsuitgaven zijn geboekt ten laste van de voorziening en in het kader van deze stelselwijziging alsnog in de materiële vaste activa worden opgenomen en afgeschreven.

8. Langlopende schulden

in euro	2019	2018
Schulden aan kredietinstellingen	498.334	541.667
Financial leaseverplichtingen	0	5.823
	498.334	**547.490**

Schulden aan kredietinstellingen

Dit betreft een lening verstrekt door ING Bank N.V. met een looptijd van 30 jaar. De rente bedraagt 2.85% per jaar. Aflossing vindt plaats per kwartaal in gelijke termijnen. De rentevast periode eindigt per 1 mei 2020.

De ING bank heeft tevens een rekening-courantkrediet verstrekt van € 500.000. De debetrente bestaat uit de volgende componenten:

- 3-maands Euribor tarief;
- Een Ing rc markttoeslag van 0,40% plus;
- Een opslag van 2,80% per jaar;
- Deze faciliteit is voor onbepaalde tijd, door de kredietnemer en de kredietgever dagelijks opzegbaar.

Hypotheek

in euro	2019	2018
Hoofdsom met ingang van augustus 2002	1.300.000	1.300.000
Afgelost tot en met 31 december	715.000	671.667
Restant hoofdsom per 1 januari	**585.000**	**628.333**
Aflossingen	43.333	43.333
Restant hoofdsom per 31 december	**541.666**	**585.000**
Kortlopend deel per 31 december	**43.333**	**43.333**
Langlopend per 31 december	498.333	541.666
Restant hoofdsom per 31 december	**541.666**	**585.000**

De verstrekte zekerheden, voor zowel de lening als het krediet luiden als volgt:

- hypothecaire zekerheid op bedrijfspand Traverse 175 te Grave;
- negatieve pledge / pari-passu en cross default verklaring.

in euro	2019	2018
Verplichting < 1 jaar	43.333	43.333
Verplichting > 1 jaar en < 5 jaar	173.333	173.333
Verplichting > 5 jaar	325.000	368.333

Financial leaseverplichtingen

in euro	2019	2018
Hoofdsom leaseverplichtingen	813.839	813.839
Afgelost tot en met 31 december	784.722	748.287
Restant hoofdsom per 1 januari	**29.117**	**65.552**
Aflossingen	23.294	36.435
Restant hoofdsom per 31 december	**5.823**	**29.117**

in euro	2019	2018
Verplichting < 1 jaar	5.823	23.294
Verplichting > 1 jaar en < 5 jaar	0	5.823

9. Kortlopende schulden

in euro	2019	2018
Schulden aan kredietinstellingen	49.157	66.627
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	377.976	557.426
Te betalen overige belastingen en premies	430.928	404.465
Projectverplichtingen	617.927	436.937
Overige schulden en overlopende passiva	711.738	858.636
	2.187.726	**2.324.092**

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Te betalen overige belastingen en premies

in euro	2019	2018
Te betalen BTW	84.297	30.163
Loonheffing / premies sociale verzekeringen	256.695	285.888
Pensioenpremie	89.936	88.413
	430.928	**404.465**

Projectverplichtingen

in euro	2019	2018
KB projectenplan	307.452	265.885
KB extra instellingssubsidies	18.882	109.197
KB projectsubsidies Doorontwikkeling Aangepast Lezen	173.318	62.532
OCW instellingssubsidie projectenprogramma	46.227	0
Overige projecten, Examens	38.049	-677
Voorziening projectverliezen	34.000	0
	617.927	**436.937**

De post Projectverplichtingen betreft het saldo van ontvangen projectsubsidies verminderd met de projectbestedingen. Het saldo van de projectverplichtingen bestaat uit de tot en met balansdatum ontvangen subsidievoorschotten en bestede kosten. Het saldo van de projectverplichtingen bestaat uit projecten met een creditsaldo (voorfinanciering door subsidiënt) en uit projecten met een debetsaldo (voorfinanciering door Dedicon).

Eind 2019 is een voorziening projectverliezen getroffen voor een EU project waarbij niet alle projectkosten worden vergoed. Dedicon heeft een eigen bijdrage voorzien van € 34.000 en zoekt nog naar verdere co-financiering.

in euro	Ontvangen project subsidies	Project bestedingen	Project verplichting	Projecten credit saldo	Projecten debet saldo
KB projectenplan	557.453	250.001	307.452	307.452	0
KB extra instellingssubsidies	209.050	190.168	18.882	22.601	3.719
KB projectsubsidies Doorontwikkeling Aangepast Lezen	500.360	327.042	173.318	189.594	16.276
OCW instellingssubsidie projectenprogramma	298.896	252.669	46.227	46.227	0
Overige projecten, Examens	399.711	361.662	38.049	251.163	213.115
Voorziening projectverliezen			34.000		
	1.965.469	**1.381.541**	**617.927**	**817.037**	**233.110**

Overige schulden en overlopende passiva

in euro	2019	2018
Vakantiegeld en -dagen	513.713	486.442
Accountants- en administratiekosten	30.482	37.500
Afrekening subsidie OCW	0	30.802
Ontvangen Btw-gelden SIOB	124.499	154.499
Overige	43.044	149.393
	711.738	**858.636**

De post ontvangen BTW gelden SIOB heeft betrekking op een in 2014 ontvangen BTW teruggave waarover bestedingsafspraken zijn gemaakt met het toenmalige SIOB. In 2019 heeft hieruit een besteding van € 30.000 plaatsgevonden in verband met de toevoeging aan het project Oneshop conform het KB kwartaaloverleg d.d. 11 juni 2019.

10. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Niet in de balans opgenomen activa

Op 10 juli 2018 is de wet aangenomen welke compensatie regelt van de transitievergoeding die werkgevers moeten betalen bij het beëindigen van de arbeidsovereenkomst van werknemers bij ziekte of langdurige arbeidsongeschiktheid. Deze compensatie is geregeld met terugwerkende kracht tot 1 juli 2015, maar kan niet eerder dan in april 2020 worden aangevraagd. Stichting Dedicon heeft in de periode 1 juli 2015 tot en met 31 december 2018 transitievergoedingen betaald als gevolg van beëindiging van het dienstverband van werknemers bij ziekte of langdurige arbeidsongeschiktheid ter hoogte van € 162.000. Aangezien Stichting Dedicon hoofdzakelijk gefinancierd wordt door middel van instellingssubsidies, zou het verwerken als vordering en bate in de jaarrekening 2019 leiden tot een verlaging van de subsidiabele kosten binnen het verslagjaar waarop niet meer kon worden geanticipeerd en deze middelen niet konden worden aangewend binnen de doelstelling van Stichting Dedicon en de subsidieregelingen. Vanwege het effect van de subsidievoorschriften is de compensatie voor transitievergoedingen niet als vordering in de balans verwerkt, maar op deze wijze toegelicht. In komende verslagjaren zal de compensatie worden verwerkt waarbij Stichting Dedicon de passende besteding daarvan kan realiseren overeenkomstig de doelstelling en de subsidiebepalingen.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan ter zake van huur kopieermachines, huur van de 7e etage aan de Van Markenlaan 3 te Rijswijk en lease van twee motorrijtuigen.

Ultimo boekjaar zijn de verplichtingen uit hoofde van operationele leases als volgt te specificeren:

in euro	< 1 jaar	> 1 jaar en < 5 jaar	> 5 jaar
Kopieermachines	30.705	15.500	0
Kantoorruimtes	56.160	196.640	0
Motorrijtuigen	19.288	11.029	0

Transacties met verbonden partijen

De verbonden partijen zijn Stichting Bibliotheek Le Sage Ten broek en Stichting Vrienden van Dedicon. Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Toelichting geconsolideerde staat van baten en lasten

11. Subsidie Koninklijke Bibliotheek

in euro		Realisatie 2019	Budget 2019	Realisatie 2018
Instellingssubsidie toegekend		6.580.062	6.107.115	6.392.190
Waarvan onderdeel projectenprogramma		354.000	354.000	354.000
Instellingssubsidie exclusief projectenprogramma		**6.226.062**	**5.753.115**	**6.038.190**
Besteding op extra instellingssubsidies		134.612		73.313
Ontvangen vrijwilligersvergoeding				36.212
Afrekening instellingssubsidie 2017				50.000
Afrekening instellingssubsidie 2018				51.603
Instellingssubsidie inclusief bijstellingen	A	**6.360.674**	**5.753.115**	**6.249.318**
Instellingssubsidie 2019 onderdeel projectenprogramma		354.000	354.000	354.000
Niet in het verslagjaar bestede gelden		-194.417		-190.899
Besteding KB projectenprogramma	B	**159.583**	**354.000**	**163.101**
Besteding KB projectenprogramma voorgaande jaren	C	162.551	441.712	174.520
KB projectsubsidies Doorontwikkeling Aangepast Lezen	D	218.789	416.673	211.053
Totale subsidiebaten KB	A+B+C+D	**6.901.597**	**6.965.501**	**6.797.992**

Alle bedragen hierboven zijn exclusief BTW.

De besteding op de extra ontvangen instellingssubsidies betreft de projecten Yoleo, PIP3, Pilot Maatwerk, Calamiteitenplan en Register omgezette werken.

In 2019 is van de KB € 140.116 (is € 160.287 incl. btw) loon- en prijscompensatie ontvangen. Over de besteding is afgesproken dat deze als bijdrage in de kosten van enkele specifieke investeringen en de hieruit voortkomende afschrijvingslasten in de jaren 2019 - 2022 wordt geoormerkt. In 2019 is reeds € 35.000,- verwerkt, waardoor de KB kosten in 2019 lager uitvallen.

Uit de KB subsidieafrekening 2019 komt vooralsnog geen verschuldigd of nog te ontvangen subsidiebedrag. Er is in 2019 wel een vergoeding voor de kosten van vrijwilligers ontvangen van de KB. Deze is echter in de jaarrekening 2019 in mindering gebracht op de vrijwilligerskosten zoals toegelicht onder de post Inhuurlasten en uitbesteding.

De KB Projectsubsidies Doorontwikkeling Aangepast Lezen betreffen subsidies buiten de instellingssubsidie en het hierin opgenomen projectenprogramma. Ten behoeve van de vaststelling van deze subsidies is hieronder op grond van artikel 5.1 lid 3 van het KB subsidiereglement een specificatie opgenomen van de in 2019 afgesloten projecten.

	Beschikking	Subsidie	Projectkosten
Sanering Stream BPL	2016-0215	€ 71.174	€ 68.947
Toepassing Beeldbeschrijving	2017-00/17-00309	€ 36.300	€ 21.467
CBB Dedicon uit V-Smart	2018-00/18-00323	€ 96.745	€ 74.692
Jeugdbeeldboeken	2018-00/18-00368	€ 33.431	€ 29.620

12. Subsidie Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

in euro	Realisatie 2019	Budget 2019	Realisatie 2018
Totaal subsidie toegekend	4.264.700	4.293.000	4.263.121
Waarvan projectsubsidie	298.895	327.177	317.795
Baten instellingssubsidie excl. projectsubsidie	**3.965.805**	**3.965.823**	**3.945.326**
Projectsubsidie toegekend	298.895	327.177	317.795
Niet in het verslagjaar bestede gelden	46.226		30.803
Opbrengst projectsubsidie	**252.669**	**327.177**	**286.992**
Baten uit projectsubsidie voorgaande jaren	4.719		38.204
	4.223.192	**4.293.000**	**4.270.522**
Inkomsten leveringen Educatief	256.786	280.000	266.629
Totale subsidiebaten OCW	**4.479.978**	**4.573.000**	**4.537.151**

Dedicon heeft voor 2019 een instellings- en projectensubsidie ontvangen van het Ministerie van OCW. Binnen de instellingssubsidie worden 2 activiteiten uitgevoerd. Onderdeel A betreft de omzetting van bestaande leermiddelen naar een toegankelijk formaat op verzoek van leerlingen, studenten, werkenden en werkzoekenden met een visuele beperking. Het gaat dan om gesproken boeken in Daisy formaat, tactiele tekeningen, Edu-bestanden, foto-pdf bestanden, muziekbraille en muziekaudiobestanden.

De activiteiten voor onderdeel B betreffen het reproduceren en leveren van toegankelijke school- en studieboeken voor leesgehandicapte leerlingen, studenten, werkenden en werkzoekenden. De leesgehandicapten, anders dan met een visuele beperking, kunnen alleen bestellen uit de bestaande collectie.

Van de projectensubsidie 2019 is een bedrag van € 46.226 nog niet in 2019 besteed. Er is een verlenging van de subsidieperiode aangevraagd tot juli 2020 zodat deze projecten doorlopen naar 2020. De projectensubsidie 2018 is in 2019 definitief vastgesteld. De onderbesteding is uiteindelijk lager uitgevallen dan verwacht, hetgeen tot een nagekomen bate van € 4.719 leidt.

De inkomsten uit de levering van educatieve producten aan scholen en leerlingen via de webwinkel Dedicon Educatief bedragen € 256.786. Deze vergoeding vormt feitelijk geen opbrengst voor Dedicon aangezien deze in mindering wordt gebracht op de OCW subsidie omdat de geleverde producten zijn gemaakt met OCW subsidiegeld.

13. Overige baten

in euro	Realisatie 2019	Budget 2019	Realisatie 2018
Zakelijke dienstverlening	244.729	430.000	288.253
Opdracht DUO examens	432.524	400.000	412.317
Leveringen dyslexiebestanden (Speks)	177.577	212.500	205.170
Overige maatschappelijke projecten	327.518	122.000	134.871
Overige opbrengsten	30.459	50.000	15.434
	1.212.807	**1.214.500**	**1.056.046**

Onder de post Overige baten zijn de opbrengsten verantwoord van alle activiteiten die niet door KB en OCW worden gesubsidieerd.

De baten uit Zakelijke dienstverlening betreffen het toegankelijk maken van informatie voor bedrijven en publieke organisaties zoals gemeenten en musea. De opdracht van DUO betreft het toegankelijk maken van examens en toetsen voor scholen.

Dedicon levert dyslexiebestanden aan scholen en leerlingen en heeft in 2019 ook een aantal nieuwe titels geproduceerd uit eigen middelen.

De baten uit Overige maatschappelijke projecten betreffen bijdragen en subsidies van fondsen voor het uitvoeren van toegankelijkheidsprojecten. De realisatie 2019 valt fors hoger uit dan 2018 en begroting door het door NWO gefinancierde project Onzichtbare Helden voor werving van extra vrijwilligers. De post overige opbrengsten betreft ondersteuning aan Vereniging CBB en Vision Australia, verkoop van titels en recyclen CD's .

14. Personele lasten

in euro	Realisatie 2019	Budget 2019	Realisatie 2018
Brutolonen en salarissen	5.686.721	5.824.055	5.428.185
Werknemersverzekeringen	989.065	1.012.784	861.167
Pensioenlasten uit hoofde van toegezegde bijdrageregeling	825.946	854.247	754.476
Reiskosten woon- werkverkeer	201.541	208.102	191.167
Ontvangen ziekengeld	-20.394		-32.803
Dotatie/onttrekking voorziening jubilea en personeel	-18.932	-12.403	-149.211
Doorberekende salariskosten extern	-119.566	-120.000	-156.158
Mutatie reservering verlofuren	35.570		-11.063
Geactiveerde kosten tbv investeringsprojecten			-144.499
	7.579.951	**7.766.785**	**6.741.261**

Gedurende het boekjaar 2019 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij Dedicon 117 FTE (2018: 111 FTE). Hiervan waren geen personen werkzaam buiten Nederland.

15. Inhuurlasten en uitbesteding

in euro	Realisatie 2019	Budget 2019	Realisatie 2018
Uitbesteding	339.329	313.500	331.910
Werk door derden	709.286	426.001	973.833
Redacteuren	100.281	110.000	103.935
Vrijwilligers	105.499	121.500	142.514
Uitzendkrachten	339.403	269.220	508.974
Ingeleende arbeidskrachten	1.014.390	935.806	912.899
	2.608.188	**2.176.027**	**2.974.065**

De lasten die samenhangen met de inzet van vrijwilligers bestaan grotendeels uit reiskosten en attenties en zijn vrij constant. Dat deze post lager uitvalt dan in 2018 en dan de begroting 2019 komt doordat Dedicon de extra vergoeding van KB hier in 2019 op in mindering heeft gebracht terwijl deze in 2018 nog als opbrengst werd gepresenteerd.

16. Afschrijvingslasten

in euro	Realisatie 2019	Budget 2019	Realisatie 2018
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	93.536	72.229	78.884
Machines en installaties	137.205	207.460	110.207
Andere vaste bedrijfsmiddelen	52.844	51.891	51.032
Totaal afschrijvingslasten materiële vaste activa	283.585	331.580	240.123
Afschrijvingslasten immateriële vaste activa	182.580	182.580	136.000
Totaal afschrijvingslasten	**466.165**	**514.160**	**376.123**

17. Overige bedrijfslasten

in euro	Realisatie 2019	Budget 2019	Realisatie 2018
Materialen	430.323	433.269	544.405
Overige productiekosten	327.786	379.179	367.079
Automatisering	329.355	409.774	356.844
Overige personeelskosten	209.857	261.000	244.333
Huisvesting	283.766	348.000	327.200
Vervoer	103.715	104.800	110.019
Kantoor	89.813	96.000	94.295
Publiciteit	33.702	66.500	29.895
Vrijval/dotatie debiteurenvoorziening	0	0	-49.496
Algemeen	220.712	258.505	243.608
	2.029.029	**2.357.028**	**2.268.182**

18. Financiële baten en lasten

in euro	Realisatie 2019	Budget 2019	Realisatie 2018
Rentebaten spaarrekeningen	-502	-2.000	-2.432
Rentelasten lening o/g ING Bank N.V.	16.433	19.000	19.185
Overige rente- en bankkosten	11.574	12.000	11.900
	27.505	**29.000**	**28.654**

19. Vennootschapsbelasting

in euro	Realisatie 2019	Budget 2019	Realisatie 2018
Vennootschapsbelasting 2019	0	0	0
Vennootschapsbelasting vorige jaren	0	0	0
	0	**0**	**0**

Stichting Dedicon is een stichting zonder winstoogmerk en vanuit die hoedanigheid niet onderworpen aan heffing vennootschapsbelasting. Dedicon BV is wel vennootschapsbelastingplichtig, maar hoeft op basis van het behaalde resultaat geen belasting te betalen.

WNT-verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op Stichting Dedicon van toepassing zijnde regelgeving voor het onderwijs. Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor Stichting Dedicon is € 194.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

in euro	**Dhr. M. P. Verboom 2019**	**Dhr. M.P. Verboom 2018**
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Echte	Echte
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Nvt	Nvt
Individueel bezoldigingsmaximum	194.000	189.000
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	128.733	126.767
Beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremie)	14.495	14.057
	143.228	**140.824**
-/- onverschuldigd betaald bedrag		
Totaal bezoldiging	**143.228**	**140.824**

Toezichthoudende topfunctionarissen

2019	Mevr. M.N. Kallen-Morren	Dhr. T.A. van der Gun	Mevr. A. Lussen-burg	Dhr. W. Ludeke
in euro	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel WNT-maximum	29.100	19.400	19.400	19.400
Bezoldiging				
Beloning	11.500	7.000	7.000	7.000
Belastbare onkostenvergoedingen		33	354	
Beloningen betaalbaar op termijn				
	11.500	**7.033**	**7.354**	**7.000**
-/- onverschuldigd betaald bedrag				
Totaal bezoldiging	**11.500**	**7.033**	**7.354**	**7.000**

2018	Mevr. M.N. Kallen-Morren	Dhr. T.A. van der Gun	Mevr. A. Lussen-burg	Dhr. W. Ludeke
in euro	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel WNT-maximum	28.350	18.900	18.900	18.900
Bezoldiging				
Beloning	10.500	6.500	6.632	6.500
Belastbare onkostenvergoedingen		146	278	
Beloningen betaalbaar op termijn				
	10.500	**6.646**	**6.910**	**6.500**
-/- onverschuldigd betaald bedrag				
Totaal bezoldiging	**10.500**	**6.646**	**6.910**	**6.500**

Enkelvoudige balans

(na resultaatbestemming)

in euro	Noot	2019	2018
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	322.320	504.900
Materiële vaste activa	2	1.364.736	1.593.140
Financiële vaste activa	3	-163.520	19.709
		1.523.536	2.117.749
Vlottende activa			
Voorraden	4	31.645	27.311
Vorderingen	5	653.573	455.311
Liquide middelen	6	2.517.424	2.414.107
		3.202.642	2.896.729
		4.726.178	5.014.478
Eigen Vermogen	7	1.902.975	1.797.233
Voorzieningen	8	106.896	348.027
Langlopende schulden	9	498.334	547.490
Kortlopende schulden	10	2.217.973	2.321.727
		4.726.178	**5.014.478**

Enkelvoudige staat van baten en lasten

in euro	2019	2018
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen	66.772	3.834
Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	-183.229	-929
Resultaat	-116.457	2.905

Toelichting enkelvoudige jaarrekening

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening van Stichting Dedicon maakt deel uit van de jaarrekening 2019. De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.

Toelichting enkelvoudige balans

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

Toelichting enkelvoudige staat van baten en lasten

Voor zover posten uit de enkelvoudige staat van baten en lasten niet afwijken van de geconsolideerde staat van baten en lasten zijn deze hierna niet nader toegelicht en wordt verwezen naar de toelichting van de geconsolideerde staat van baten en lasten.

Toelichting enkelvoudige balans

3. Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt weer te geven:

Deelnemingen *in euro*	2019	2018
Stand begin	19.709	20.638
Resultaat	-183.229	-929
Stand per 31 december 2018	**-163.520**	**19.709**

Dit betreft een 100% deelneming in Dedicon B.V. Deze deelneming wordt integraal geconsolideerd.

5. Vorderingen

in euro	2019	2018
Vorderingen op handelsdebiteuren	193.350	134.466
Vorderingen op deelnemingen	268.902	29.433
Waarborgsommen	19.175	22.132
Nog te vorderen KB	0	51.603
Overlopende activa	172.145	217.677
	653.573	**455.311**

Vorderingen op deelnemingen

in euro	2019	2018
Saldo rekening courant	268.902	29.433
	268.902	**29.433**

Dit betreft de vordering op de deelneming in Dedicon B.V.

Overlopende activa

in euro	2019	2018
Nog te ontvangen rente	0	0
Nog te ontvangen bedragen	-1.268	5.062
Vooruitbetaalde overige kosten	173.413	212.614
	172.145	**217.677**

6. Liquide middelen

in euro	2019	2018
Kasmiddelen	996	953
Tegoeden op bank- en girorekeningen	2.516.428	2.413.153
	2.517.424	**2.414.107**

Het totaal aan liquide middelen is terstond opeisbaar.

10. Kortlopende schulden

in euro	2019	2018
Schulden aan kredietinstellingen	49.157	66.627
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	377.976	568.530
Te betalen overige belastingen, premies sociale verzekeringen en pensioenfondsen	473.944	410.256
Projectverplichtingen	617.927	436.937
Overlopende passiva	698.969	839.378
	2.217.973	**2.321.727**

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

TOT IN DE PUNTJES...

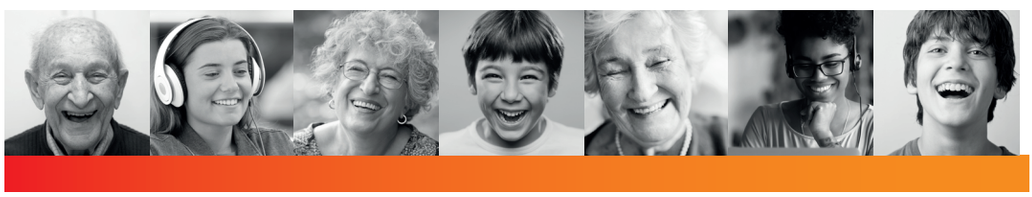

Dedicon maakt het mogelijk.

4

Overige gegevens

Vaststelling jaarrekening

De jaarrekening 2019 is vastgesteld door de directeur-bestuurder van Stichting Dedicon op 20 maart 2020.

Directeur-bestuurder
M.P. Verboom

Goedkeuring jaarrekening

De Jaarrekening 2019 van Stichting Dedicon is goedgekeurd door de Raad van Toezicht van Stichting Dedicon in zijn vergadering van 20 maart 2020.

Mevrouw M.N. Kallen-Morren (voorzitter)

Mevrouw A. Lussenburg

De heer T.A. van der Gun

De heer W. Ludeke

* In verband met mogelijke fraude verzoekt de KvK om de jaarrekening te deponeren zonder handtekening van de bestuurders. Daarom wordt hier volstaan met vermelding van de namen van de bestuurders die de originele jaarrekening hebben getekend.

VAN REE ACCOUNTANTS
registeraccountants en belastingadviseurs

Koolhovenstraat 11
3772 MT Barneveld
Postbus 272
3770 AG Barneveld

T (0342) 40 85 08
F (0342) 40 81 41
barneveld@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 08107895

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht van Stichting Dedicon

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Dedicon te Grave gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Dedicon per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven en de bepalingen bij of krachtens de WNT.

De jaarrekening bestaat uit:
1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en controleprotocol WNT 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Dedicon zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Van Ree Accountants is een handelsnaam van Van Ree Accountants BV.
Op al onze diensten zijn de SRA-Algemene voorwaarden van toepassing die gedeponeerd zijn onder nummer 40481496 bij de Kamer van Koophandel te Utrecht.
Op verzoek worden deze kosteloos toegezonden.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie
Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:
- het bestuursverslag
- de overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.
Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met de Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven en de bepalingen bij of krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen en het Controleprotocol WNT 2019. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie

vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Barneveld, 24 maart 2020
Van Ree Accountants

w.g.

J.A. van Ginkel RA MSc

dedicon